

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Vse leto velja . . . 10.— K
pol leta 5.— „
četrt leta 2:50 „
posamezne številke po 20 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštnine 15 K.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h
„ „ „ dvakrat . . . 12 „
„ „ „ trikrat . . . 10 „
za nadaljna uvrščenja od petit-vrste po 8 h.
Oznaniła sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravišтво Učiteljskega Tovariša v Ljubljani.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Zveza slovanskega učiteljstva v Avstriji.

Dne 22. prosinca t. l. so se sešli zastopniki slovanskega in nemškega učiteljstva na Dunaju, da se dogovore glede akcije, kako pričeti v državnem parlamentu s končno ureditvijo učiteljskih plač. Zvezo slovanskega učiteljstva je zastopal samo tajnik Hajný, ker predsednik Josip Černý, ki je po težki operaciji še v položaju rekonvalescenta, ne prenese težkoč dolgega potovanja, Deutsch-österreichischer Lehrerbund je zastopalo celo predsedstvo.

Tajnik D. öster. Lehrerbunda, tov. Freinger, je natančno obrazložil smoter in razsežnost skupne akcije vsega učiteljstva v državi, obenem tudi taktilo, po kateri naj bi se delo nadaljevalo. Tajnik Zveze je poročal o korakih, ki so se dosedaj od strani Zveze storili v tem oziru, o ukrepih Zvezinega odbora v Mariboru v vel. srpanu in Zvezinega predsedstva na sestanku na Dunaju v prosincu. Deputacija slovanskega učiteljstva, ki je v jeseni v parlamentu predložila zahteve učiteljstva poslancem različnih slovanskih strank in narodnosti, je dobila ta vtisk, da bi se mnogim poslancem sonacija deželnih financ na ta način, da prevzame država 50 % stroškov za ljudsko šolstvo, ne zdela dobrodošla, in da bi v tem videli nevarnost za deželno autonomijo, da si pravzaprav v resnici v šolstvu nobene autonomije ni, razen če bi se tako hotelo nazivati pravico in dolžnost dežel, da vzdržujejo šole, zakaj niti v teh slučajih, če gre za ustanavljanje novih šol, nimajo dežele polne autonomije. Nadalje so izrekli poslanci čeških dežel bojazen, da bi morale aktivne dežele doplačevati za pasivne; osobito agrarni poslanci Udržal in Staněk sta trdila, da bi morale češke

dežele, kjer se mora razvoj ljudskega šolstva smatrati skoro za dokončan, doplačevati za šolstvo v onih deželah, v katerih se nahaja ljudsko šolstvo v bednem stanju in bi se zdaj oprijele dane priložnosti in bi si zgradile svoje šolstvo za naš denar. Na podlagi teh razgovorov je bila sanačna zahteva registrirana v tem smislu, da bi država nagradila deželam 50 % učiteljskih plač.

Predsednik D. öster. Lehrerbunda Strebl je sporočil, da je nemško učiteljstvo že izvršilo podobno politično akcijo, kakršno pripravlja slov. učiteljstvo. Nemško učiteljstvo nikakor ne misli s svojo akcijo škodovati deželni autonomiji, je iz narodnostnih razlogov odločno proti podržavljenju ljudskega šolstva in je v peticijah glede ureditve gmočnega položaja, podanih državnemu zboru, izrečno zahtevalo, da se ohrani dosedanja pravni položaj. Želeli bi si, da bi se Zveza vrnila zopet k prvotni sanačni formuli, da bi država plačala 50 % vseh stroškov za šolstvo.

Hajný je prepričan, da ta sanačna formula ni nobena ovira obojestranskega sporazumljenja. S tem nočemo poslancem ničesar predpisovati, na njih bo leželo, da sami najdejo primeren način za sanacijo, mi hočemo samo naznačiti, na kak način bi se moglo ozdraviti deželno gospodarstvo. In če bi v tej zadevi postavili tudi različne zahteve, ne moglo bi to ovirati celotne akcije, razen da bi se s tem prišlo vokom mogočemu dlakoceptstvu od strani nam sovražnih ljudi, in ker so Nemci že prej podali peticije s takim besedilom, proglašajo kot pooblaščenec Zveze, da besedilo peticije Slov. Zveze primerno priredi.

Tov. Freinger pouči tajnika Zveze, kako je nemška državnozborna delegacija ustanovila poseben odbor za ureditev učiteljskih plač, ki je sprejel med se tudi dva učitelja kot pozna-

valca, namreč predsednika in tajnika Lehrerbunda in prigorvarja, da bi poskrbela tudi Slov. Zveza za podobno institucijo.

Zaveza avstr. jugoslovanskih učitelj. društev je podala D. öst. Lehrerbundu predlog, da bi se ustanovil permanentni državni odbor za skupne učiteljske zadeve. Hajný ne vidi za zdaj potrebe ustanovitve takega odbora: imamo dve mogočni učiteljski organizaciji, Zvezo in Lehrerbund, v katerih je združeno skoro vse učiteljstvo v državi, razen malega števila Rumunov in Italijanov; odbora teh korporacij sta lahko v vednem stiku in se moreta sniti vedno, kadar je treba. Hajný vpraša, jeli morda ta predlog isti, kakor oni, ki mu ga je poslala Zaveza jugoslov. učit. društev, s katerim pozivlja baje po navodilu spodnjeavstrijskega Landeslehrerverbanda — deželna osrednja društva, da ustanove pravni odbor za varstvo učiteljstva v celi državi brez ozira na narodnost in veroizpoved. Hajnemu se zdi ta predlog sumljiv: zakaj se je spodnjeavstrijski Landeslehrerverband obrnil na Zvezo in do svoje osrednje organizacije D. öst. Lehrerverbanda? Dobi pojasnilo, da je to društvo klerikalnih učiteljev iz spodnje Avstrije. Tajnik Lehrerverbanda bo poročal tajniku Zveze o vseh važnih stvareh, ko se snide državni zbor.

Parlament se je sešel in začel je delati: dovolil je rekrute in pričelo se je s prvim čitanjem znanih finančnih predlogov ministra Bilinskega. Zveza je pripravila vseslovansko petično akcijo; za Češko, Moravsko in Šlezijo je dala natisniti peticije v enakem besedilu. Podpisane peticije naj se po Veliki noči, kakor hitro prične državni zbor zasedati, pošljejo na Dunaj poslancu dotičnega okraja. Če bo mogoče oddati peticijo, podpisano od predsedstva društva, poslancu osebno, pošljite k njemu deputacijo, informujte ga in prosite ga, da peticije ne samo

poda, ampak da tudi vse potrebno stori v svojem klubu, da klub tudi v plenarni seji naše peticije vzame v pretrés, da zavzame napram njim gotovo stališče, da o teh razmotiranjih izdajo tudi komuniké, čegar besedilo naj se vam sporoči. Gg. poslancem povejte, da nikakor ne vstrajamo pri tem, da bi se sanacija deželnih financ morala izvršiti v tem smislu, kakor se označuje v peticijah; kakor je bilo že zgoraj povedano, na zbornici sami bo leželo, da napravi ugodno formulo za sanacijo.

Nemško učiteljstvo vpliva v enakem smislu na svoje poslance. Deputacija nemških učiteljev iz Češkega, v kateri so bili zastopani deželni poslanci Lipka, Leger in vodja Pobl iz Smichova, je bila v zadevi ureditve učiteljskih plač v četrtek 10. sušca na Dunaju. Po državnem poslancu Pachru je bila predstavljena ministru pouka in ministrskemu predsedniku. Baron Bienerth je izjavil deputaciji, da smatra zahtevo učiteljev, da se jih postavi na enak nivo z državnimi uradniki od 11.—8. činovnega razreda, za popolnoma opravičeno in da v tem smislu stori rad vse, kar bo le v njegovi moči. Zveza nemških poslancev iz Češkega je sprejela deputacijo v ta namen sklicani plenarni seji, da bi slišala njene želje in informacije in je imela z njimi nekolikourni razgovor.

Nemško-nacionalni poslanci so predlagali v zbornici izpremembo § 55. drž. šol. zak., kar je bilo odstopljeno šolskemu odseku. Na njih bo zdaj leželo, da ne pripuste, da stvar izgine pri odseku v prahu.

Za referenta proračunskega odseka je bil izvoljen poslanec Staněk. Deputacija Zveze slov. učit., v kateri sta bila tajnik in tov. Kirinčić iz Dalmacije v sredo dne 16. sušca, je prišla v zbornico, da bi opozorila poslanca Staněka

LISTEK.

Pisma iz onstran groba.

Piše pokojni Afron Voljniš, priobčuje Florijan Švon.

XI.

Kdor ni nič, na potu ni nikomur. Aškero.

Ti dvomiš, da je v prirodi mogoča tvarina, ki bi bila neizčrpna nositeljica vseмирskih dejanj. Ko bi bil pred davnim časom kdo Tebi pripovedoval o x o n žarkih, o ionih in elektronih, bi bil Ti ravno tako zmajeval z glavo, kakor maješ sedaj, ko čitaš moja pisma. Kdor je zrel, da razglablja in se poglubi vase, ta ne najde v sebi samo x in n žarkov, ampak še mnogo drugih višjih vzvišenejših pojavov prirodnih sil — najde sebe samega.

Nositeljica vseh naših dejanj, ki se jih zavedamo, je tvarina, katero zovejo francoski učenjaki perispit ali perispitalni fluid in ki ga je Mesmer nazival živalski magnetizem, dr. Reichenbach od in angleški učenjak dr. Crookes psihiška sila.

Od je eteriška tvarina, jako razrejena, ki se v zgoščenem stanju celo lahko fotografira. Ta poizkus se je faktično posrečil francoskemu polkovniku in ravnatelju pariške politehnike de Rohasu.

Od ali psihiška sila se lahko konstatuje pri vsakem človeku. Ona izseva iz vsakega živega človeka ter je polarizovana kakor naveden mineralen magnetizem. Desna stran, oziroma desna roka je odpozitivna in iz nje izseva od v modrikasti barvi. Nasprotna je leva roka odnegativna in iz nje izseva perispitalni fluid v rdečkasti barvi. Psihiška sila je vrh tega še popolnoma individualna, to je, v vsakem bitju je od karakteristični znak dotičnega bitja. Karakteristika teženj posameznega bitja izseva v psihiški sili v raznovrstnih barvah; te so: modro, rdeče, rumeno, zeleno, sivo itd. Po barvah psihiške sile se pozna značaj dotičnega bitja.

S proučevanjem oda se bavijo z uspehom posebno francoski učenjaki: Adm Curie, Bequerell, Charpentier in Blondlof. Ako pa Ti misliš, da ni to vse skup nič, Ti odgovorim z Aškercem: „Kdor ni nič, na potu ni nikomur.“

Vsako posamezno bitje je torej takorekoč svet v sebi, ki se razvija in popolnjuje iz sebe vase. Tako se popolnjuje tudi človek. Pisal sem Ti, da je bila zame smrt, ko sem umrl, le rojstvo v nov pojav. Ti si zmajal z glavo in si mislil z nasmehom na ustnih: „Priatelj, dokaži!“

Dokaz ta lahko najdeš, ako proučuješ zopet pojav perispita.

Prej sem omenil, da izseva iz človeškega živega telesa psihična sila in izsevajo drugi z

svetlobni trakovi. Nasprotno ne izsevajo iz mrtvega telesa, ker ga je zapustila psiha. Ta proces nazivljemo smrt. Izvršil se je na popolnoma enostaven način.

Iz zemeljskega telesa se je namreč ločila nerazrušljiva, neminljiva, vedno se izpopolnjujoča zavedna in sebe samozavedna monada v drug nji prikladni tostrani svet. Odnosla pa je ta življenjska monada vse vtiske iz prvotnega sveta, ki jih je potom izkušenj pridobila, in v nji je ostal značaj prejšnjega bitja z vsemi lastnostmi dobrih in slabih nagonov. To je njena imovina. Od je oni agens, ki se še celo pri živem telesu more za nekaj časa eksteriorizovati, to je izločiti iz človeškega telesa. Prej omenjenemu francoskemu učenjaku se je posrečilo, da je proizvel ta poizkus.

Ta agens se nazivlje tudi astralno telo, ki se ga zavedamo mi prebivalci tostran groba.

Perispit je podoben fonografu, ki zapisuje vase vse vtiske zunanjega sveta in jih potem daje subjektu bitja, da jih proučuje. Ker je človeški spomin ustanovljen, se zamore sklepati, da je perispit trajen, ker iz njega more vsak čas duh čitati kakor v odprti knjigi vse življenjske dogodke. Ko bi ne bil perispit trajen, bi se človek tudi spominjati ne mogel. Čemu bi bilo življenje v prirodi, če bi si ne bila ustvarila priroda knjige, v katero bi zapisovala vse čine vesolnega vseмира? In ta življenjska knjiga prirode je priroda sama, v ka-

teri se doigravajo vedno novi dogodki. Iz nje pa čita vsako posamezno bitje ne samo svojih činov, ampak vsa dejanja vesolnega vesolstva. Iz nje proučuje posameznik in vesolstvo vseobsegajočo večno pravico. Vedi, dragi Švon, da je ta knjiga, ki je Vam odprta le v snovi, za nas odprta listina, iz katere mi čitamo zgodovino davno prošlih pravekov. In čemu bi bila knjiga, ko bi ne bilo čitateljev?

Napišem Ti le kratko nekatere dogodke, ki sem jih videl v knjigi življenja. Torej poslušaj!

Ko sem se pred nedavnim časom izprehajal po tostranih daljah, sem si zaželel videti svojega učenika, starega Amanata. Kako sem se začudil, ko sem v hipu trdne volje, da ga vidim, preletel z brzino misli v žarne dalje, kjer sem našel Amanata, sedečega pod gigant-sko palmo.

„Na zdar, učenik,“ ga pozdravim nekako bojazljivo. „Dobro došel, Afron!“ odgovori on in nadaljuje: „Slutim Tvoje misli in veseli me, da težiš za spoznavanjem stvarstva. Glej, v vsemiru je odtisnjena zgodovina davnih pravekov in rad ustrezem Tvoji želji. Odprem Ti knjigo življenja, iz katere črpaj spoznanje večnih zakonov. Ti si še mlad in neuk, zato sledi mojim mislim! Povedem Te v one kraje, ki si jih preletel, ne da bi se bil zavedal odotnega življenja, ko si vstopil v to deželo svobode in enakopravnosti.“

na njegove besede, izgovorjene na manifestaciji v Brnu in ga prosila, da vloži v svoje poročilo tudi zahtevo učiteljstva glede enakosti z drž. uradniki zadnjih štirih razredov. Deputacija je govorila tudi z nekaterimi drugimi člani proračunskega in šolskega odseka, tako s poslancem Lisým, Choce, Maštálko, Valouškom in Drtino. Za gotovo se je obljubilo, da se ti poslanci za nas zavzamejo i v proračunskem odseku, v plenarni seji; seveda niso mogli obljubiti z gotovostjo, da se tudi nam kaj ugodí. Poslanec Valoušek se je izrekel, da je pripravljen glasovati za našo uresnitev, če bi prišlo do tega, da prevzame država 50 % šolskih stroškov. Poslanec Lisý se priglasí k besedi pri proračunski debati v plenarni seji in se po možnosti zavzame za našo stvar.

Od današnje akcije si sicer ne obetamo končnega uspeha, vendar pa pogosta kapljica izdolbe tudi kamen. Danes smo si gotovi tega da se priznava na merodajnih mestih naše zahteve za dostojne in opravičene; od tod do izpolnitve je seveda še dolga pot, ali imamo opravičene nade, da nam jesen prinese lepše uspehe.

Za informacije slov. deželnim učiteljskim organizacijam in okrajnim učiteljskim društvom pridajamo seznamek članov proračunskega in šolskega odseka poslanske zbornice.

Proračunski odsek: Adler, Battaglia, Baumgartner, Beer, Chiari, Choc, Conci, Diamand, Ellenbogen, Fuchs Vikt., Glabinski, Górski, Gruber Rud., Herzmansky, Kolischer, Korošec, Kotlař, Kozłowski, Kramar, Malik, Marekhl, Maštálka, Mayer, Morsey, Němec, Okuněvskyj, Onciul, Pacher, Pergelt, Pittoni, Ploj, Prochazka, Prokeš, Rolsberg, Romanczuk, Schmied, Schraffl, Seitz, Staněk, Staniszewski, Stapinski, Steinwender, Sylwester, Šilinger, Šrámek, Tomschik, Tresić, Walcher, Wasilkó, Wittek, Wolf, Žitnik.

Šolski odsek: Avancini, Baechlé, Bendel, Bernkopf, Ceglinski, Daszynski, Dnistrianskyj, Drexel, Drtina, Gentili, German, Gessmann, Glöckel, Grafenauer, Gruber Jos., Hajn, Hock, Hoffmann P., Holzhammer, Hribar, Hudec, Jaklič, Kadlčák, Kasper, Kemetter, Kolessa, Krennwallner, Lössl, Londzin, Mayr M., Metelka, Miklas, Morsey, Pernerstorfer, Petelenz, Primavesi, Roller, Rolsberg, Schmid, Seitz, Simionovici, Spinčić, Stapinski, Starzynski, Tomaszewski, Tomášek, Valoušek, Velich, Zahradnik, Zeiner, Žygulinski.

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodonošno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani, registrirana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do konca marca K 88.515'02.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v pošt-nih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Uradne ure: Vsak četrtek od 1/2. — 1/2.3. popoldne in vsako soboto od 6.—7. zvečer.

Amanat je podprl glavo in se globoko zamislil ter povedel s seboj tudi mene, še mladega in neukega prebivalca tostranih poljan.

Zora vstaja!

Tvoj

Afron.

XII.

Šel sem za Amanatom ni čutil sem, kako me je prevzela njegova misel, in preletela sva vse veke večne sedanjosti. V tej vekoviti sedanjosti pa so vstajale pred menoj žive priče življenja.

„Amanat, kje sva sedaj, kam letiva?“ ga vprašam strahoma. „Nahajava se v najnižjih sferah, v deželi pokore“, odgovori Amanat. Vstajala so dejanja za dejanji.

Iz polumraka, so vstajali in prihajali tropi zmučenih bitij. Z obraza se jim je brala nevednost in brezbržnost. Šli so mimo naju in se izgubljali v mračni daljavi. Za njimi in pred njimi se je vlekla gosta megla zemeljskih skrbi, nad njimi pa je kot temen oblak ležala mora duševnega siromaštva.

„Kam tava ta trop trpinov?“ vprašam učenika. On mi odgovori: „Tja v dalje časa, odkoder jim končno“ zasije žarek večnega usmiljenja.“

Vrstil se je trop za tropom, prepevaje nabožne pesmi, s knjigami in svečami v rokah,

Boj idealizmu!

O notranji in vnanji politiki učiteljstva smo že pisali. Začrtali smo smeri, orisali gibanja, a nismo se še natančneje pečali s svojimi vrstami, ki so vendar pogoj uspešnemu stanovsko-šolskemu in narodno-politiškemu boju, ki ga mora izvajevati naša organizacija.

V prvi vrsti se hočemo pečati z njimi, ki se skoro niso pospeli z onega ozkega temelja, ki nanj dandanes postavljajo učiteljstvo naša hlapčevska vzgajališča, t. j. učiteljska, in so popolnoma uverjeni, da je njih moralna življenska dolžnost, podrediti svoje interese in koristi v prid interesom vsakogar, da je njih dolžnost, žrtvovati tudi lastno eksistenco v dobro vsakomur in se pustiti povsod izkoristiti. To so naši visokoletni tovariši, ki so pa zaradi vsega tega največji trpin — idealisti. Idealizem je pač lepa lastnost — na svojem mestu! V prvi vrsti sodi idealizem v šolo, ker je za delo v šoli neobhodno potreben.

Če pa prenašamo mi svoj šolski idealizem v politički boj, če smo pa tudi idealisti, da neprenehoma svoje zahteve in koristi odklanjamo ali jih vsaj začasno postavljamo v ozadje, in vse to le v interesu drugih stanov ali političkih strank, potem nam ta idealizem škoduje, škoduje dobri stvari, in bi lahko nazvali te vrste političke idealiste — političke otroke. Ta idealizem nam odločno škoduje, in toliko časa ne priborimo svojemu stanu političkega ugleda, dokler bomo gojili tako idealno politiko, kakršno smo gojili do dandanes. Interesi učiteljstva in šolstva so prvi, v znamenju katerih se organizujemo, zato nam je v prvi vrsti zastopati njih korist in gojiti v prvi vrsti tudi strogo stanovsko-šolsko politiko. In koliko političkih otrok imamo še v svoji sredi, ki se preradi dajo zaradi tega svojega idealnega nagnenja brez vsekake samovolje podrežati političkim blestečim frazam in spletkam, pri čemer se na škodo učiteljstva okorišajo političke stranke.

Pač je neobhodno potreben idealizem, če gre za kulturni napredek človeštva ali naroda! Toda kdor se hoče uspešno boriti za vse to, je tudi idealistu potreba trdne podlage, eksistence, in nihče mu je ne da v politiki, če si je ni prej sam zasigural. V tem oziru ima učiteljstvo bridke izkušnje. Če nam manjkajo prvi pogoji v boju za naše „narodne ideale“, če nam vsega primanjkuje na lastni eksistenci, dotlej nam ni pričakovati izdatnih uspehov.

In le z odločno, trdno in stvarno opozicijo silahko zasiguramo od političkih strank zagotovilo izboljšanja eksistence, nikdar pa ne s podrepanjem in strankarskim idealizmom. Brez predsodkov in brez idealizma moramo započeti svoj politički boj!

Dovolj časa je upalo in čakalo učiteljstvo, da rešijo njega gmotno vprašanje kot nepolitiško vprašanje. Politiche stranke ga pa hočejo

rešiti in ga rešujejo kot političko vprašanje, zato mora biti učiteljstvo tudi pripravljeno, da ga reši v najskrajnejšem boju zopet samo — kot političko, in sicer kot narodno kulturno-politiško vprašanje. Dovolj je bridkih prevar: Pripravljeni moramo biti na najskrajnejši boj, na najskrajnejši odpor in na najhujše udarce. Če nas bodo morebiti topli z „narodnimi izdajicami“, nas to ne bo smelo strašiti. Zavladalo bo sicer hipno nazadovanje, toda verujte, ko doženemo svoj smoter — bo s podvojenosilo in z rastočo močjo vse zopet lahko napredovalo in tudi trikrat toliko bomo lahko potem delali kakor sedaj!

Opozicije, močne, stvarne, organizovane opozicije na obeh jako perečih poljih nam je treba na mah! Hipna dekadenca ne bo škodovala končni stvari. Potreba nam bo najbrezobzirnejšega postopanja v naši sredini, a najpremišljenjših in preudarnih korakov v naših obmejnih krajih. Le-tu je še steza, ki nam je po nji v najskrajnejšem položaju priti do smotrov; če nam uničijo to, so uničili nas in so uničili narod; če pa mi pahnemo v sredini svoj narodni idealizem začasno od sebe, smo s tem odpomogli sebi in rešili potem tudi izdatneje narod

Dokler moramo pa na dan do 6 ur bivati v pokvarjenem, zaprašenem zraku; dokler moramo poučevati na dan 60, 80 do 150 otrok v več oddelkih in poleg tega še v pre mnogih slučajih zanemarjenih, slabo hranjenih, izdelanih otrok, ki so malo doveztni za pouk; dokler moramo napenjati svoja pljuča in svoj glas, dokler ne postanemo hripavi in končno ne onemoremo; dokler napenjamo svoje živce do skrajnosti, da se ne pričnemo tresti po vsem životu; dokler imamo potem doma še sklade zvezkov popravljati; dokler imamo potem še privatne ure opravljati, da ne pogine družina „po očetovi krivdi“ gladi; dokler potem zaradi primanjkanja denarja in časa ne moremo zasledovati niti najaktualnejšega napredka bodisi na kateremkoli polju; dokler končno še pri vsem tem nimamo kaj poštenega jesti; dokler potem pod disciplinarno kaznijo učitelj niti svojega mnenja ne sme izraziti — toliko časa učitelja ne moremo smatrati enakopravnim človekom med ljudmi, temveč je izžemana raja, ki naj od nje narod ne pričakuje rešitve in opore, temveč z njegovim poginom tudi svoj pogin.

Neobhodno nam je potrebno, da si lastne predpogoje zagotovimo, ne pa idealno fantazirati o kulturnem človeškem in narodnem delu. Politiche stranke — brez izjeme — nimajo za učiteljstvo ničesar! Sami si moramo priboriti vse in sami bomo morali zbrati poslednje, že napol ubite moči, da se zase napotimo v politički boj.

Predpogoji in sredstva nam od naših političkih strank ne bodo dana in tudi ne pripoznana — le z najodločnejšim bojem lahko dosežemo svoje smotre. Politiche stranke nam bodo pa vedno pripoznavale le to, kar bo tudi v njih korist ali kar bi nam pri politički kup-

čiji morale dati kompromisno v zameno, katerih kompromisov pa učiteljstvo do sedaj le zaradi svojega idealizma in nediplomatstva, to moramo priznati, ni sklepalo. Nadalje bi nam dale le ono, kar bi jim s silo in močjo iztrgali.

Toda ti glasi niso glasi obupa in čakanja na konec, temveč so opomini, da nam je kreniti na povsem drugo pot nego smo dosedaj hodili, da se nam je pripraviti drugače, da žrtve nikjer niso izvzete.

Pravico in dolžnost imamo zahtevati, [da se naše zahteve prve realizujejo. Idealisti naj ne obupujejo in naj ne hodijo s frazo: prvo je narod in potem mi! Še enkrat jim veljaj bojni klic za središče, in to v popolnem, neizpremenljivem prepričanju: **Naše zahteve so prve, ki jih moramo uresničiti, to je naš ideal, in ni ga za sedaj za nas višjega!** — Če se naše zahteve uresničijo, je učiteljstvu najprej pomagano. Mi dobimo to, česar danes nimamo: moč in čas, in lahko se bomo posvetili potem z izdatno močjo narodnemu in šolskemu delu, ker se nam ne bo treba bati vsak hip pogina. Potem bomo šele lahko odločno in trdno nastopali za svoje ideale!

Zgeniti bo treba najširšo javnost in obrniti z najrazličnejšimi sredstvi vso pozornost javnosti nase! Zato bodite pripravljeni!

Svetozor.

Učiteljska bolniška blagajna.

(Načrt pravil.)

I. Ime in sedež društva.

§ 1. Društvo se imenuje Učiteljska bolniška blagajna slovenskih in hrvaško-istrskih učiteljev, učiteljic in učiteljskih soproj po Kranjskem, Štajerskem, Primorskem in Koroškem.

Svoj sedež ima v Ljubljani.

II. Namen društva.

§ 2. Društvo ima namen, podpirati obolele učitelje, učiteljice in učiteljske soproge.

III. Sredstva v dosego tega namena.

§ 3. Sredstva v dosego tega namena so:

- vplačila pokroviteljev;
- vplačila pravih članov;
- vplačila podpornih članov;
- darovi in volila (zapuščine).

IV. Člani društva.

§ 4. Člani društva so:

- pokrovitelji;
- pravi;
- podporni;
- častni.

§ 5. Pokrovitelj more postati vsakdo kakršnegakoli stanu, vsako učiteljsko društvo, vsaka občina in vsak denarni zavod ako plača društvu 200 kron enkratavselej ali pa po obrokih.

a drhal, žejna ljudske krvi, je drvela po daljah v nočno globino.

Na obrežju krvavega potoka pa je pral svoj plašč tiran, ki ga je ravnokar oškropila kri nedolžnih, padlih v boju pod krvnikovim mečem. Čimbolj je pral svoj plašč, tembolj je bil krvav, saj ga je pral v mlakuži še tople krvi. Kraj mlakuže je stal napis:

„Boj vseh proti vsem!“

Izgubil se je prizor, in nastala so nova dejanja. Nad razrušenimi razvalinami, ki jih je časovni zob razdejal, so sprhutili netopirji in začuvikale nočne ptice.

Iz vlažne kleti se je pritihtapil skopuh. Iskaje po vseh kotih svoj zemeljski zaklad, ki mu ga je odnesel neznanec, je plašil soprebivalce.

Krčevito stiska svoje prste, na trpeči in v sto brazd razorani obraz pa mu teče znoj skopuštva, a temna senca odušstva mu zakriva vpogled v njegova brezsrčna dela.

Izza voglov pa so se vlačili v človeški obliki pisani močerad, prožeti z meseno strastjo. Po nizkih, temnih zakotjih so jim polagale hčere mesenega uživanja svojo nagoto na žrtvenik sramote. Brez utehe se jim je zajedala strast v telo kakor črv v gnilo meso. Iz dežele obupa pa so odmevali in se razlegali po teh beznicah proseči klici samomorilcev. Iz teme so prežali kakor črne oči črnih leopardov krvoželjni razbojniški pogledi v bliskavo viharo noč...

Izpreletela me je ledena zona ob teh pogledih, in zaprosil sem Amanata: „Učenik, dovolj je teh prizorov, ne vzdržim njih vtiskov več. Bojim se, da ne omagam. Prosim Te, povedi me nznaj v deželo večne pomladi.“ V onem trenutku sva se znašla zopet pod gigant-sko palmo.

Ko sem se nekoliko oddahnil, sem vprašal Amanata: „Amanat, povej mi, sem li zrl v zemeljskih sferah, kakor imenuješ deželo pokore, resnici v obraz ali so bile to le sanje?“ — Amanat odgovori: „To niso bile sanje, ampak resnica. Kar si videl, je bilo življenje, ki se je doigralo na zemeljski površini in kar je uvekovučeno v knjigi prirode. Listaj po tej knjigi in uravnaj svoje žitje, da poleti Tvoj duh še dalje v dalje večne ljubavi. Vedi, da se človek prebudi v tostranem svetu tak, kakršnega se je ustvaril s svojim delom in s svojimi dejanji, ali v popolnost ali v propalost. — Kar si videl, je zapadlo zakonu večne Pravice. Kdor z nedeljem onečasti sebe, postane nevreden sebe, zakaj postal je nestvor, ki tava po mlakužah zemeljskih strasti in živalskih nagonov še nadalje to stran groba.“

Zamislil sem se v knjigo življenja in čutil sem, kako je vstajalo v meni spoznanje večne Resnice. Po sinjih goricah so iz stolpov belih cerkv zapeli zvonovi jutranji pozdrav: „Mir Vam bodi!“ To Ti želi tudi

Tvoj

Afron.

(Dalje.)

§ 6. Pravi član more postati vsak ljudski ali meščanski učitelj, vsaka učiteljica in učiteljska soproga.

§ 7. Podporni član more postati vsak prijatelj učiteljstva, ki društvo kakorkoli podpira.

§ 8. Častnim članom izvoli občni zbor take osebe, ki so si pridobile posebnih zaslug za društvo.

V. Dolžnosti pravih članov.

§ 9. Vsak pravi član plača pri vstopu v društvo 5 K vstopnine v rezervni zaklad, v podporni zaklad pa: do izpolnjenega 30. leta starosti 12 K, do 40. leta 15 K, do 50. leta 18 K in do 60. leta 20 K na leto. Poleg tega še meseca januarja vsakega leta 2 K v rezervni zaklad.

Letnina se sme plačevati tudi polletno, četrtletno ali mesečno in se plačuje naprej. Kdor izostane z letnino za tri mesece, se opominja, in če v enem mesecu ne poravnava zastankov, nima pravice do podpore.

§ 10. Vsak član plačuje tisto letnino do smrti, ki jo je začel plačevati pri vstopu v društvo.

VI. Pravice pravih članov.

§ 11. Vsak pravi član ima poleg aktivne in pasivne volilne pravice v odbor tudi pravico ob dokazani bolezni do bolniške podpore, ki se izplačuje iz podpornega zaklada, če je bil vsaj eno leto član.

Bolniška podpora znaša praviloma 2 K na dan, ki se pa sme — upošteva družveno gmotno stanje — v izrednih slučajih povišati na 3 K in največ na 4 K na dan.

Izredni slučajji so pogosti smrtni slučajji v družini ali če zboli v kratkem času več družinskih udov.

§ 12. Bolniško podpora v polnem obsegu prejema pravi član najdlje šest mesecev, nadaljnjih šest mesecev pa le polovično podpora. Po preteku tega časa preneha redna bolniška podpora.

§ 13. Če zboli član v teku osmih tednov iznova, je smatrati to bolezen nadaljevanje prejšnje bolezni.

§ 14. Člani, ki so prejeli bolniško podpora eno leto, imajo pravico do nove podpore šele po preteku enega leta od dne zadnje izplačane podpore.

§ 15. Podpora prejema le tisti član, ki traja njega bolezen najmanj en teden in če se izkaže z zdravniškim izpričevalom.

Če se dokaže zloraba bolniške podpore, jo sme odbor takoj ustaviti, dotičnika pa izključiti iz društva.

Od učiteljskih sprog sme odbor zahtevati poleg zdravniškega izpričevala tudi potrdilo od društvenega zaupnika dotičnega okraja.

§ 16. V dokazanih slučajih sme izplačati odbor bolniško podpora tudi brez zdravniškega izpričevala in le na potrdilo okrajnega zaupnika.

§ 17. Učiteljske soproge in učiteljice, ki so na porodu, imajo pravico do 14 dnevne podpore, če so pri društvu vsaj že eno leto.

Za bolezni, ki nastanejo zaradi poroda, se plačuje enaka podpora kakor za druge bolezni.

§ 18. Bolniška podpora se izplačuje vsak teden naknadno proti bolniškemu izkazu (potrdilu).

§ 19. Če zmanjka v podporni zalogi denarja, se smejo uporabiti obresti, oziroma tudi dvetretjini glavnice rezervnega zaklada. Ta del uporabljene glavnice rezervnega zaklada se mora pa v enem ali več letih pokriti s povišano letnino.

VII. Društveno vodstvo.

§ 20. Društveno vodstvo oskrbuje:

- odbor, ki ga izvoli občni zbor;
- odborovi zaupniki. Odborove zaupnike imenuje odbor.

§ 21. Odbor obstoji iz predsednika, njegovega namestnika, tajnika, blagajnika, enega odbornika in dveh namestnikov.

Zaupniki dajo odboru potrebna pojasnila glede prsilcev za bolniško podpora.

§ 22. Občni zbor voli predsednika, štiri odbornike in dva namestnika za dobo treh let z nadpolovično večino glasov.

§ 23. Odbor izvoli iz svoje srede podpredsednika, tajnika in blagajnika.

§ 24. Občni zbor voli tudi tri pregledovalce računov, ki imajo nalog, pregledovati

društvene račune in knjige pred občnim zborom ali kadar se jim zdi potrebno ter morajo o tem poročati občenemu zboru.

§ 25. Društveni predsednik, oziroma podpredsednik zastopa društvo nazunaj, nakazuje vsa plačila, vodi vsa zbiranja ter podpisuje s tajnikom in, če se tiče denarja, z blagajnikom vse društvene spise, upnice in naznana.

§ 22. Tajnik opravlja vsa pisemska opravila ter podpisuje s predsednikom društvene spise.

§ 23. Blagajnik prejema vsa vplačevanja, izplačuje od predsednika nakazana plačila in hrani blagajniške knjige.

§ 24. Odborovi sklepi so veljavni, če sta poleg načelnika prisotna vsaj še dva člana odbora.

§ 25. Odbor sprejema člane. Če kdo ni bil sprejet v društvo, odboru ni treba navajati razlogov, pač pa sme dotičnik zahtevati, da se njegova prošnja predloži občenemu zboru.

VIII. Občni zbor.

§ 26. 1. Občni zbor je vsako 3. leto takrat in tamkaj, kjer se vrši glavna skupščina „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“. Zborovati sme na Kranjskem, Štajerskem, Primorskem in na Koroškem. Odbor skliče občni zbor in sestavi dnevni red. Sklepi, če je zastopana ena tretjina društvenikov osebno ali pa po pooblastilih. Vsak navzoči društvenik sme imeti tri pooblastila. Ako ni sklepčen občni zbor, se skliče čez pol ure drugi, ki je sklepčen pri vsakem številu navzočih in po pooblastilih zastopanih društvenikov. Občni zbor sklepa z relativno večino glasov; kadar je enoliko glasov, odloči predsednik. Predsednik se voli z listki, način volitve drugih odbornikov odločuje občni zbor od slučaja do slučaja. Ako se pri dveh volitvah ne dožene nadpolovične večine, pride do ožje volitve; kadar je enoliko glasov, odloči žreb.

2. Izredni občni zbori se sklicujejo:

- Kolikorkrat se zdi potrebno odboru ali pa pregledovalcem računov;
- ako ena tretjina društvenikov to zahteva in naznani odboru predmet, ki se naj o njem razpravlja v izrednem občnem zboru.

3. Redni predmeti, ki jih more imeti vsak občni zbor, so:

- poročila;
- sklepanje o onih društvenih zadevah, ki so na dnevnem redu;
- sklepanje o pritožbah izključenih društvenikov ali onih učiteljev in njihovih žen in učiteljic, ki se jim je odrekel pristop;
- volitev odbora in pregledovalcev računov;
- predelanje pravil in razpust društva,

IX. Društveni prepiri.

§ 27. Prepiri o društvenih zadevah med društveniki razsodiijo sodniki. Vsaka stranka voli dva zastopnika izmed društvenikov in ti volijo petega načelnikom.

X. Razdruženje.

§ 28. 1. Ako se dozna, da društvo ne more dalje obstati, se skliče le v ta namen izredni občni zbor, ki mora biti na njem navzoča vsaj polovica društvenikov; od teh morata glasovati dve tretjini za razpust društva.

2. Ako se po dvakratnem sklicanju ne udeleži izrednega občnega zbora polovica društvenikov, se sklepa pri vsakem številu navzočih društvenikov z dvetretjinsko večino.

§ 29. Ako preneha društvo prostovoljno ali če ga razpusti pristojna oblast, dobi društveno imetje „Jubilejska samopomoč“.

§ 30. Društveni jezik je slovenski in na pečatu je naslov: Učiteljska bolniška blagajna v Ljubljani.

XI. Prehodne določbe.

§ 31. Društvo začne poslovati, kadar se zglašijo najmanj deset članov, ki jih sprejme osnovalni odbor.

* * *

Z Učiteljsko bolniško blagajno stopa naša stanovska gospodarska organizacija zopet za korak naprej. Žalostne razmere, ki živimo o njih, nas silijo, da se oklenemo samopomoči in vzajemne podpore. Okrajna učiteljska društva prosimo, da se na svojih zbiranjih ali pa v odborovih

sejajh posvetujejo o načrtu pravil Učiteljske bolniške blagajne. Eventualne izpremembe, oziroma nasveti naj se pošljejo najkasneje do 15. maja tovarišu Jakobu Dimniku v Ljubljano. Ker več glav več ve in več oči več vidi, bodo tudi nasveti posameznikov dobro došli.

Osovalni odbor:

Jakob Dimnik, Anton Gnus, Ignacij Križman.

Spoznavaj se sam!

V 11. številu svojega lista smo omenili, da je izšla knjižica z naslovom „Slovenskemu narodu!“ — Spoznavaj se sam! — V knjižici so objavljeni članki iz „Nove Dobe“, ki so bili že 1. 1905. objavljeni v „Domovini“.

Rekli smo, da se na knjižico še povrnemo, ker se nam zdi nje vsebina tako važna in aktualna, da je ne moremo molče prezreti. Ta knjižica nam kaže vso našo mizerijo na šolskem polju, kaže pred vsem, da so v tem oziru tudi na Kranjskem — tudi kar se tiče ljudskega šolstva — naravnost škandalozne razmere.

Toda pogledjmo, kaj piše avtor o našem

srednjem šolstvu:

Srednje šole, t. j. gimnazije in realke nimamo slovenske nobene; edini narod na Avstrijskem smo, ki preseza število eden in pol milijona, a nima niti ene srednje šole v svojem jeziku. Da se krivičnost tega našega položaja še bolj razvidi, naj navedem nekaj števil:

Po zadnjem ljudskem štetju 1. 1900. so našli na Avstrijskem 9.168.000 Nemcev, 5.960.000 Čehov, 1.193.000 Slovencev, 727.000 Lahov, 711.000 Hrvatov in Srbov. Srednjih šol pa je bilo na Avstrijskem in sicer leto poprej, to je 1. 1899, 298, in sicer: 201 gimnazij in realnih gimnazij ter 97 realk; od teh je bilo 108 gimnazij in 61 realk nemških, 47 gimnazij in 26 realk čeških, 4 gimnazije in 3 realke laške, 4 gimnazije in 1 realka hrvatska, toda slovenske niti ene, ne gimnazije ne realke.

Da slovensko ljudstvo razvidi, kako med Nemci, Čehi, Italijani in Hrvati raste potreba po višji naobrazbi, in kako se vzporedno s tem množe srednje šole, naj navedem najnovejšo statistično poročilo iz leta 1906/7. Po tem poročilu obstaja 244 gimnazij in realnih gimnazij, realk 131, in sicer 121 gimn. in 43 realk nemških, 52 gimn. in 41 realk čeških, italijanske so 4 realke in 6 gimn. in hrvaških je 5 gimn. in 1 realka. To je velikanski napredek v 7 letih! Slovenci pa kakor da bi bili prikovani na eno torišče! Naše šolstvo se ne gane za korak naprej, marveč postaja kakor slovensko šolstvo še skoro slabše.

Učiteljska.

Učiteljska se nahajajo v Mariboru in Celovcu z nemškim učnim jezikom, v Ljubljani, v Kopru in v Gorici z nemško-slovenskim učnim jezikom; a tudi na teh je, kolikor so meni znane razmere, uredba takšna, da se tudi ta tri učiteljska smejo imenovati nemška, zakaj slovenščini je prostor odkazan takorekoč za vrati. In resnica ostane, da se učitelji, ki imajo vzgojevati slovensko dečo, po vsem Slovenskem vzgajajo nemški! — In mnogo predmetov, ki jih morajo potem po ljudskih šolah učiti slovenski, se sami slovenski nikdar niti učili niso! — Ali si je možno izmisliti še bolj neumno uredbo učiteljske? — Kakšne pa morajo biti posledice temu?

O tem sedaj ne bomo razpravljali. — Le-to rečemo: žalostno je za Slovence, da je tako, a še žalostnejše in nevarnejše za naš narodni obstanek je to, da slovensko razumništvo vseh stanov do zadnjega časa ni še napravilo niti enega resnega poizkusa, te razmere popboljšati, za kar ima zakonito vso pravico, naravno pa kot slovensko razumništvo najsvejetjšo dolžnost.

Ali mar ono teh naših razmer ne pozna? Sicer bi bilo to neopravičljivo, a pri večini ni mogoče. Zaraditga jih popisujete, slovenski listi! — Spoznavaj se sami, in ako je še v nas kaj zdravega jedra, napredek potem ne izostane.

Višja dekliška šola.

Za učiteljski naj koj uvrstim kot vzgojevališče „Mestno višjo dekliško šolo v Ljub-

ljani“, na kateri je učni jezik za večino predmetov slovenski, le za nemščino in zgodovino je nemški. — Torej tudi ta šola je v jezikovnem oziru lisasta. Tudi tukaj se naši „radikalni“ krogi boje dejanskega izvrševanja načela: vsi predmeti se morajo učiti v materinščini, sicer pa se tujih jezikov, v prvi vrsti nemščine, naj uče, kolikor le mogoče! — Za Slovence v drugih pokrajinah ni več nobenega višjega učnega zavoda za dekleta; a za Nemke, oziroma Italijanke obstoje povsod.

Strokovne šole.

Nič na boljem nismo Slovenci glede strokovnih šol. Kočevarji imajo pač svojo samonemško „C. kr. strokovno šolo za obdelovanje lesa“, a v Ljubljani je c. kr. umetno strokovna šola dvojezična, pa tako urejena, da se slovenščini tudi na tej šoli godi kakor pastorki.

Pisatelj prihaja do zaključka, da nimamo skoro nič, če pregledamo vse obrtno-strokovno šolstvo na Slovenskem. In na vprašanje:

Posledice temu?

odgovarja: Prvič se Slovenci strokovno sploh ne izšolajo ali pa se izšolajo v tujščini ter se na ta način svojemu narodu odtujujejo — [da, premnogokrat postajajo celo najhujši sovražniki svojega naroda ali vsaj brezbrizni mlačneži,

Drugič: vsa boljša mesta po različnih tvornicah po slovenskem dobivajo Neslovenci; domačini — Slovenci — kakor manj izobraženi pa se morajo zadovoljevati z najnižjim zasluzkom ter ostanejo s svojo popačeno in s tujščino pomešano slovenščino nekako inferiorni, prezirani, zaničevani.

Tretjič: slovenščina gineva vedno bolj, bolj kakor strokovno občevalni jezik naših obrtnikov ter obubožava zaradi izmiranja strokovno-obrtnih izrazov.

Da te nedostatke, škodljivosti in napake odpravimo: Vzdravimo se, Slovenci, in ustanovljajmo obrtne šole! Industrija se povzdiguje na slovenski zemlji, a tozadevno neobhodno potrebnega šolstva ni; zato naravnost ubijamo svojo narodnost, ako zanemarjamo obrtno šolstvo.

Slovenske trgovske šole

nimamo niti ene. Kmetijski šoli imamo samo dve. V Gorici in na Grmu. Na Štajerskem in Koroškem nobene! Deželna sadjarska in vinarska šola v Mariboru — torej na Slovenskem — je nemška. Gozdarske šole nimamo niti ene!

Pisatelj prihaja do zaključka:

Torej tudi na polju poljedelstva v najširšem pomenu besede nam slovenščino vedno bolj izpodrivajo, njeno ozemlje vedno bolj utesnjujejo!

To je vendar ona stroka, s katero se slovenski narod v prvi vrsti bavi, in še na tem polju slovenski jezik ne prihaja do prave veljave!

Kako tudi? Saj se mu že v ljudski „šoli vedno bolj izpodmikajo tla, kar dokazuje naslednji pregled.

Ljudsko šolstvo.

O tem predmetu piše pisatelj:

Meščanske šole Slovenci nimajo niti ene, dasi jih je bilo na Avstrijskem že leta 1899. vseh 776! Predvsem se sklicujem na državni temeljni zakon, čl. 19., ki med drugim določa:

„V deželah, kjer je več narodov, naj se državne šole tako uravnajo, da dobi vsak narod potrebne pripomočke, da se izomika v svojem jeziku, ne da bi se sililo, učiti se drugega deželnega jezika.“

(Opomba uredništva: Sedaj imamo pač eno slovensko meščansko šolo, in sicer v Postojni. Toda v primeri z našimi splošnimi kulturnimi potrebami je to kakor kaplja v morje.)

Pisatelj navaja potem učne načrte za Primorsko, Kranjsko, Štajersko in Koroško. Za materinščino je še najbolj preskrbljeno v učnem načrtu za Primorsko. Za Kranjsko je učni načrt prirejen tako, da se v njem zahteva več znanja nemščine nego slovenščine. Še slabše je seveda na Štajerskem. Na Koroškem pa učni načrt za ljudske šole slovenščine sploh ne pozna.

Kako temu odpomoči?

Pisatelj potem pozivlja na delo, in sicer na trezno, vztrajno, mirno, toda odločno delo vse one, ki še čutijo v sebi slovensko zavest, ter navaja v to razna sredstva in pota.

Na vprašanje, kaj ga je dovedlo do tega, da stopa pred slovensko javnost s svojimi razmotirvanji, odgovarja: Trdno prepričanje, da je napačna jezikovna uredba našega šolstva — nižjega in najvišjega — kriva bednega položaja našega naroda. — Pisatelj potem nadaljuje:

In ako res hočemo ostati na božji zemlji še nadalje kakor narod slovenski, je potreba, da začnemo s preustrojitvijo vsega našega šolstva v jezikovnem oziru. A tu moramo biti vsi, kar nas je rodila slovenska mati brez ozira na kronovine in različna osebna naziranja — na svojem mestu: vsi moramo združiti svoje moči v dosego tega velikega smotra, upoštevajoč lepe besede, ki jih je govoril prof. Suess 28. februarja 1893 ob grobu Frischhafa: „Najmlajši narod nikdar ne pozabi, da je narod, ki nima plemenitih skupnih smotrov, ubožnejši nego srce, ki ne pozna ljubezni, ubožnejši nego vrt, ki ga nikdar ne obseva solnce. Zakaj le to so sijajni častni in slavni dnevi v vrveči zgodovini kakega ljudstva, ko se milijoni združujejo v dosego kakšne velike in plemenite naloge — a to so dnevi ponižanja, kadar je narod razdvojen in njegovi deli (stranke) gredo vsak za svojim posebnim smotrom ali pa celo za svojim osebnim dobičkom: to je pot v novo sužnost!“

Proč torej s strankarstvom (klikarstvom) in skupno na delo za naše slovensko življenje!

* * *

Tako govori ta brošura, ki jo s tem vsakomur najtopleje priporočamo. Izšla je v „Učiteljski tiskarni“ in stane 30 h.

Slovenski mladini!

Naša družba sv. Cirila in Metoda praznuje letos meseca malega srpana 25letnico svojega obstoja. O tej priliki se snidejo naši učitelji, ki se žrtvujejo in trudiijo že desetletja in rešujejo naše brate na meji potujčenja, da ukrenejo, kako se v bodoče v bran postaviti proti vedno silno naraščajočemu sovragu in njegovi sili.

O tej priliki posetijo naši slovanski bratje našo belo Ljubljano, da prisostvujejo slavnosti družbene 25letnice. Radovali se bodo velikega dela, ki ga je ustvaril naš mali narod v 25 letih. A to radost jim hočemo mi povečati! Kako! Tudi mi bomo prispevali z malim darom naši ljubljenski družbi ob njeni 25letnici!

V ta namen naj vsak mladenič in vsaka mladenka daruje kaj za naš sklad, ki naj se imenuje „Jubilejski dar slovenske mladine.“ — V vsaki vasi, v vsakem trgu, mestu naj se vedno nabira za naš jubilejski dar! A samo med nami! To naj bo res dar mladine!

Bratje! Sestre! Da pokazemo našim slovanskim bratom, kako vemo ceniti našo družbo, stopimo na delo! Od hiše do hiše, od prijatelja do prijatelja se naj nabira! Kjer koli je moči, naj se prirede igre v ta namen.

Ako stori vsak svojo dolžnost, nam je uspeh zagotovljen. Dapaizidemotem častneje, hitimo takoj na delo. V delu je zmaga!

S tem hočemo pokazati naši družbi — ki nas ljubi kakor mati svojega otroka — da jo spoštujemo in jej vračamo ljubezen kakor hvalni otrok svoji materi!

Ilirec.

Nabrani denar naj se pošilja družbi sv. Cirila in Metoda v Ljubljani, ki bo te vrste darov sproti izkazovala in v posebni knjigi zabeleževala.

Učiteljski dan v Celju.

Občni zbor Zveze slovenskih štajerskih učiteljev in učiteljic.

Preteklo nedeljo se je vršil v Celju v „Narodnem domu“ občni zbor Zveze slovenskih štaj. učiteljev in učiteljic ob sijajni udeležbi in z najlepšim uspehom.

Za danes kratko poročilo!

V nedeljo ob 8. uri zjutraj se je sestel „Socialni odsek“ ter se skoraj v dnevni seji

posvetoval o svojem dosedanjem delovanju in načrtih za prihodnje leto. Sklenilo se je preosnovati „Socialni odsek“ v samostojno zadrugo, ki ne bo samo posredovala pri nakupu knjig in časopisov, temveč tudi drugih potrebščin. Zadruga stopi v prvo češko zavarovalnico na življenje v dogovor glede zavarovanja.

Od 11. ure naprej je zborovala delegacija. Vsa spodnještajerska slovenska društva so poslala svoje zastopnike k zborovanju, ki je bilo izredno živahno in polno vsebine. Vodil ga je nadučitelj iz Sevnice, tov. Mešiček. O delu in stanju Zveze je poročal obširno in temeljito tov. Šijanec; poročilo priobči „Učiteljski Tovariš“. O blagajni je poročal nadučitelj tov. Gnus. Iz tega poročila je razvidno, da je imela Zveza lansko leto 1588 K 52 h dohodkov in 1472 K 54 h stroškov. O „Socialnem odseku“ je poročal njegov predsednik tov. L. Černež, o odsekovem blagajniškem stanju pa tov. Flere. Odsek je imel v prvem poslovnem letu 1909 23.638 K 91 h prometa, in to pri 192 članih, ki so bili skupno naročeni za 10.000 K na razne časopise.

Za predsednika Zveze je bil izvoljen nadučitelj Jos. Rajšp iz Ormoža: njegov namestnik je Lj. Černež. Odborniki so sledeči: tov. tajnik Ign. Šijanec iz Gornjega grada, Iv. Tomažič iz Stare ceste njega namestnik; blagajnik A. Gnus iz Dola, A. Ogorelec iz sv. Barbare pri Haložah njegov namestnik; pekovodja je Rajko Vrečer iz Žalca, odbornika Mešiček iz Sevnice in Avg. Požegar iz Žitečke vasi. Izvoljeni so še bili pregledovalci računov, odborniki za Lehrerbund, delegati za Lehrerbund in za Zavezo in odborniki „Socialnega odseka“.

Letni prispevek za vsakega člana ostane isti kot dosedaj, to je ena krona od člana. Končno je izvolila delegacija za častna člana Zveze tov. Armina Gradišnika, nadučitelja na slovenski deški ljudski šoli v Celju, in Fr. Kočeka, nadučitelja v Gornjem gradu.

Delegacija je sprejela sledeče resolucije in sklepe, ki so se dali ob splošnem odobravanju tudi na znanje popoldanskemu občenemu zboru:

1. Zveza slov. učiteljev in učiteljic na Štajerskem zahteva, da deželni šolski svet razveljavi svoj odlok glede nastavljanja samo takih učnih oseb, ki so dovršile kako učiteljsko na Štajerskem.

2. Vodstvo Zveze naj stopi v dotiko z vsemi merodajnimi političnimi činitelji na Sp. Štajerskem, da se čimprej preosnuje nemško mariborsko moško učiteljsko v slovensko.

3. Zveza zahteva od dež. šolskega sveta, naj naroči vse potrebne slovenske uradne tiskovine.

4. Zveza protestuje proti temu, da se v okrajih z nemškimi okraj. šolskimi sveti protežirajo slabše kvalifikovane in mlajše učne osebe zategadelj, ker so nemškega mišljenja.

5. Zveza izjavlja, da smatra letošnjo takozvano „redno“ revizijo krajevnih plačilnih razredov za popolnoma nezadostno in vztraja v popolnem obsegu pri zahtevah, ki jih je stavil štajerski Lehrerbund povodom velikega učiteljskega zborovanja septembra 1909 v Gradcu.

Zborovanje delegacije je trajalo do 2. ure popoldne. Popoldne se je vršilo glavno zborovanje s predavanjem ravnatelja H. Schreinerja.

Natančnejše poročilo objavimo pozneje.

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

„Jubilejska samopomoč“. Umrla je dne 12. marca 1910 članica ga Vincencija Abram. Dedičem sem izplačal K 476.—. Razposlal sem na vse člane položnice, na nekaterih sem označil tudi dolg. Prosim, da se vse v kratkem poravnava. Dolžnike opozorim na § 4 pravil! Na položnicah sem označil po izraženi želji tudi število članov in sicer pod „č 238“. — Predsednik.

Štajersko.

Saleško učiteljsko društvo zboruje v nedeljo, dne 10. t. m., ob 2. uri popoldne v Šošanju. Vzpored: 1. Zapisnik zadnjega občnega zborovanja. 2. Dopisi in društvene zadeve. 3. Poročilo o glavnem zboru „Zveze“ v Celju. 4. Nasveti in predlogi. — K polnoštevilni udeležbi vabi odbor.

Učiteljsko društvo za sevnški in brežiški okraj je zborovalo dne 6. pret. m. v Brežicah in to ob izredno obilni udeležbi. Bilo nas je okolo 45. Tudi tovariši z bizeljske strani so se odzvali vabilu. Dolga jim je pot do železnice in do nas, a tolažimo se, da bo i za nje boljše, ko poteče nova železnica. V

našo sredino je prihitel tudi naš dični tovariš, nadzornik in ravnatelj G. Vodušek. V svojem nagovoru nam je popisal nakratko pomen organizacije, se laskavo izrazil o rednih obiskovalcih naših zborovanj ter izrekel pomilovanje in obsodbo nad tovariši, ki se iz malenkostnih vzrokov ne udeležujejo zborovanj. Opiraje se na to, da društvo dosedaj še nikoli ni krenilo iz zahtevane smeri, nudi radevolje kolikor možno oporo slednjemu rednemu obiskovalcu, treba mu samo želje sporočiti po našem društvenem predsedniku. Zahvaljamo se tem potom gosp. nadzorniku za njegovo odlično besedo, ki naj bo nekaj „memento“ parazitom na našem telesu. „Amerika Američanom“, ali v prenesenem smislu: kdor ni član, pravim, res pravi član našega društva, „udi ni vreden našega tovarištva! Kar se je zadnjič pozabilo poročati javnosti in naj bi uvaževala tudi druga tovariška društva, je sklep: Člani učiteljskega društva Brežice-Sevnica pošiljajo učiteljskimom že prebrane izvide „Učit. Tovariša“. S tem odpade tozadevna in od „Zaveze“ naprošena denarna podpora. — To se že vrši, treba samo, da tovariši vztrajajo. Srednjeveško mišljenje in trapeenje duha nam je prekrasno orisal tovariš Rismal. Takih predavanj smo pogrešali in bi jih bilo treba še več. Le ven s talentom! — Delegatom za „Zvezino zborovanje slovenskega štajerskega učiteljskega društva Brežice-Sevnica pošiljajo učiteljskimom isti izvidi, ki jih je prejela Zveza. Obravnavala se bodo temata, določena za uradno učiteljsko konferenco. Obljubilo se nam je, da ne izostane nihče.

Srednješolski vestnik.

** Nekaj s tržaške državne gimnazije. „Edinost“ piše: Letos postajajo nemški profesorji na tukajšnji c. kr. državni gimnaziji čimdalje bolj nestrpni. Karakteristično je, kako ti „vzgojevalci mladine“ sistematično zatirajo vsako iskrico značaja in močastosti. Posebno dobra tla so tukaj, kakor na vseh državnih zavodih, za takozvane „štreberje“. Ali za ta način vzgoje se ne dajajo tako lahko navesti konkretni slučaj, ker se vrši polagoma in tako, da nevajeno oko tega niti ne opazi. Nastopi slučaj pa kaže jasno, da na tem zavodu neomejeno gospodujeta samovolja in krivica. Suplent dr. G. R. že od začetka šolskega leta preganja nekega dijaka VII. razreda, kjer počuje nemščino. Temu sporu pa ni dal povoda dotični dijak, ampak gospod profesor sam s svojo nerazodnostjo in površnostjo. Dal je namreč temu dijaku na tri popolnoma dobre pismene naloge nezadosten red pod pretvezo, da jih (on, profesor) „ni razumel“. Dijak se je seveda pritožil, in od takrat ga je profesor še bolj mrzil in iskal priložnosti, da bi se maščeval. Nekoč je očital po krivici dijaku, da se je smejal, naker je bil dijak od razrednika kaznovan. Pa to mu ni zadostovalo. Bilo je pred kakimi osmimi dnevi, ko je dotični dijak oporekal neki profesorjevi trditvi in se pri tem dotaknil grškega tragika Evripida. Namesto da bi bil profesor stvarno odgovoril, je rekel zaničljivo: „Ah, was! Was reden sie? Was können Sie von Euripides wissen!“ Dijak je na to sedel in rekel čisto mirno: „Ich weiss schon etwas“. Profesor ga je še enkrat vprašal: „Kaj ste zdaj rekli?“ In ko mu je dijak odgovoril, ga je profesor nekaj sekund nepremično gledal, potem pa vzkliznil: „Warten Sie nur! Die Folgen werden Sie schon sehen Sie werden dann mit mir hinunter zum Herrn Direktor kommen“. Po vsakovrstnih j ako čudnih mahinacijah je vendar prišlo do preiskave, kar pa je izključno le osebna zasluga poštenega in blagega gospoda ravnatelja dr. Altona. Značilno pa je, da imajo gospodje profesorji toliko zaupanja do svojega „vzgojevalnega dela“, da so v konferenci sklenili, da se dijakov ne sme pripustiti kakor priče in so naložili dotičnemu dijaku 8 do 10 urni karcer. Ta kazen je bila drugi dan suspendirana, ker si g. ravnatelj ni privoščil počitka, preden ni doznal sam od različnih dijakov, kaj je pravzaprav s to stvarjo. Vendar pa se zahteva od dotičnega dijaka, da bi svojo „krivdo“ deloma priznal, zato, da bi se za prof. B. našel časten izhod. Ker dijak ni takoj pristal v to, hočejo gospodje — kakor se zdi — to stvar pomašiti. Pričakujemo, da se take stvari ne bodo več dogajale in svarimo gospode profesorje kar najodločnejše pred morebitno določenim preganjanjem nekaterih dijakov. Zagotovljeni naj bodo, da potem primerna reakcija ne izostane.

** V Idriji prirede dne 9. t. m. realci pod vodstvom učitelja R. Pleskoviča koncert in gledališko predstavo na korist Dijskemu podpornemu društvu.

Književnost in umetnost.

Popotnik objavlja v 3. letošnji številki to-le vsebino:

1. Avguštin Požegar: Svobodna beseda o svobodni metodi. — 2. Karel Kveder: Vzgojni pomen domačije in šole. — 3. Umetniški vzgoji: Dragotin Humek: Krasilne vaje pri risarskem pouku. — 4. Dr. Jos. Tomlinšek: Kako pišimo kra-

jinska lastna imena? — 5. Erzé: Repatie ali kometi. — 6. Književna poročila. — 7. Razgled: Časopisni vpogled — Pedagoški paberki — Šolske in učiteljske vesti — Višešolski vestnik — Šolstvo v tujini — Mala poročila — Razne vesti. — Najtopleje priporočamo!

„Naši Zapiski.“ Svojim čitateljem priporočamo prav toplo naročanje „Naših Zapiskov“, ki kot svobodna tribuna za modernega človeka vrše v vsakem oziru častno svojo nalogo. „Naši Zapiski“ izhajajo vsak mesec enkrat. Naroča se (4 K 80 v znaša naročnina) v Ljubljani, Šelenburgova ulica 6/II.

Sa zlatih polja — slike iz slavnskog narodnog života — je velikonočni književni dar izpod peresa mladega nadbudnega Hrvata Mata Hanžekovića. Knjiga obsega na 143 ih straneh 11 slik, kjer nam je pisatelj očrtal osebe in dogodke iz slavnskoga narodnega življenja. V vseh slikah dobimo zanimivo snov, in dobro pogojen opis. Tu čitamo, kako nežno in goreče ljubi preprosta slavonska duša, a kako kruto se tudi maščuje, ako jo obvlada strast. Zaupljiv je ta narod, zato ga tem lažje zatirajo zviti in podjetni tujei. Odločni Marin in dobri Josa sta krepki stari korenini, kakršnih je bilo prejšnje čase najti tudi med slovenskimi očanci. Slike so prepletene z lepimi opisi prirode, iz katerih veje ljubav do divne zemlje slavonske.

Kolegom in kolegijam knjigo prav toplo priporočamo. Dobi se v Narodni knjigarni v Ljubljani (Prešernova ulica 7) za malenkostno ceno 1 K 60 v.

Kdor ni več hrvaščine, naj si preskrbi obenem slovarček „Rječnik hrvatsko-slovenski“ (cena 1 K) ki ga je izdala pred leti Matica Hrvatska za „slovenske svoje članove“ in ki nam Slovincem zadostuje, da razumemo hrvaščino.

Spoznajamo duševne proizvode bratskega nam naroda hrvaškega, da dobi ideja jugoslovanske vzajemnosti konkretno obliko!

Politiški pregled.

* „Narod sa 14 sabora.“ Splitska „Svoboda“ prinaša pod tem naslovom članek ter piše med drugim: Ko bi se ustavo in svobodno narodov sodilo po njegovih narodnih poslancih, tedaj bi naš narod (mislimo pod našim narodom Slovence, Hrvate in Srbe) bil najustavnejši, najparlamentarnejši in potemtakem najsvobodnejši narod na svetu. Ta narod je zastopan v sledečih velikih parlamentih: dunajskem, peštanskem in carigradskem. V vseh teh parlamentih ima pravico, da se njegovi poslanci poslužujejo narodnega jezika, ter smo imeli priliko, da smo ravno nedavno čitali, kako je eden srbskih poslancev v carigradski poslanski zbornici govoril v svojem materinem jeziku. Poleg tega ima ta narod dve svoji posebni samostalni skupščini, v Belemgradu in na Cetinju. Nadalje sta posebna avtonomna v stvari poludržavna deželna zbora v Zagrebu in Sarajevu. Siednjič so deželni zbori: dalmatinski, istrski, tržaški, goriški, kranski, koroški in štajerski, skupno torej 3 parlamenti, dva državna zbora, 2 poludržavna in 7 deželnih zborov, skupno štirinajst zastopstev.

* Sloga v krščansko-socialni stranki bi na vsak način radi glumili dunajski veljaki. Toda živ krst ne veruje več v to slogo. Intrige za mesta v stranki, v občini in v deželi so vendar preveč javne. Tako je eden glavnih krščansko-socialnih petelinov, mestni svetovalec Hraba, na nekem shodu govoril reči, ki so silno razburile njegove tovariše. Dejal je n. pr.: Okrog županove smrtno postelje so se sukali tisti, ki so že komaj čakali na delitev dedščine. Zatajiti so hoteli celo, da je Lueger napravil oporoko. Neugodno se je obentilo, da se je tudi vlada vmešavala v volitev župana. Meščanski klub, ki ga je spravil Lueger v življenje, je pomagal vsem tistim do mastnih služb, ki bi danes radi prešli preko njega na dnevni red. Proti Neumayerju se agitira, ker bi nekateri ne le radi dobili dobro plačano županstvo, ampak tudi razpolagali s finančno močjo občine.

* Veliki cesarski manevri se letos po doslej nepotrjenih vesteh vrše v Srednji Galiciji. Ako je tores, se razmere med Avstrijo in Rusijo v resnici izboljšujejo!

* Češko-radikalna mladina hoče zopet pričeti z antimilitaristično propagando. Klofač se temu protivi, medtem ko dela urednik Hatina na to, da se propaganda nadaljuje. Zaradi tega je radikalna mladinska organizacija razdeljena v dva tabora.

* Mestni svet v Liberecu je sklenil pozvati vse nemške poslance, da brezpogojno ostanejo pri zahtevi, da se ima razdeliti krajevina Češka v upravnem pogledu v dva dela.

* V občinski svet v Stokholmu sta bili izvoljeni za občinski svetnici dve dami, ena socialistinja in ena konservativka.

* Na mirovni kongres, ki se vrši meseca avgusta v Stokholmu, pride baje tudi grof Lev Tolstoj.

Zahajajte samo v lokale, kjer imajo na razpolago naš list!

Jubilejski dar.

Učiteljsko — sebi! Učiteljska hranilnica in posojilnica v Ljubljani 100 K; Posojilnica v Framu 10 K; Angela Trošt in Julij Slapšak iz Vodice 4 K; Jakobina Dimnikova iz Ljubljane 2 K; A. G. 2 K; Sebožglas iz Cerkelj na Gorenjskem 12 K; skupaj 130 K; zadnjič izkazanih 424-50 K; doslej darovanih 554-50 kron. Bog plati!

Obrambni vestnik.

*** Imenitno priznanje.** Z ozirom na naš uvodni članek „Sistem“ v zadnji številki „Učit. Tov.“ je priobčil „Slovenec“ dne 2. apr. kratko notico ter hotel izkoristiti članek po svoji stari navadi. — Pravi: „To je treba v toliko popraviti, da dobrega krščanskega učitelja naše pošteno ljudstvo ne mrzi, ampak nasprotno, ga globoko spoštuje in mu ne zaupa samo lastne dece, ampak se da od njega podučiti in voditi tudi v drugih stvarih.“ — Ozirno se v Eldorado za klerikalno učiteljsko — v Dobropolje. Tam ljudstvo tako spoštuje učitelja Štruklja in Odlaska, da ju je hotelo že parkrat zagnati in prepoditi iz stanovanj in Dobropolj samih. Če bi imela Štrukelj in Odlasek tako drzno čelo, da bi upala trditi nasprotno, bi se lahko poklicali za pričo ljudje, ki so hoteli to izvršiti in to še danes zahtevajo. — Prepričani smo, da ima vsak napreden učitelj, ki se tako razširja povernost, več spoštovanja in zaupanja pri našem dobrem ljudstvu, kakor pa imenovana dva tovariša.

*** Pozabil je povedati znani zavijač** v uredništvu „Slovenca“, da ljudstvo zato nastopa proti učiteljskim na delih, ker je nahujtkano od raznih katoliških demagogov. Da „krščanski“ demoralizatorji ljudstva ni še dolgo tega, ko je tisti, ki je pisal znano notico v „Sirovincu“ „Imenitno priznanje“ proti učiteljskim in sedaj navidezno nastopa proti „Ferrerovstvu“ in „Freisieniu“, ko se je vendar sam izrazil svoj čas, da bi videl najrajši na vsakem drevesu v Lattermanovem drevoredu visoti po enega „farja“; sedaj se pa redi pri „farjih“ in s pomočjo „farjev“ Brez izgovorov, „da pride človek do spoznanja“, ker je edini in isti vzrok „spoznanja“ tega urednika in vseh „Slomškarjev“ — koristolovstvo in lastni jaz. — Da ljudstvo globoko spoštuje „krščanske učitelje“, o tem dvomimo, ker jih ne spoštujejo niti „ljudski voditelji“ in jim dajejo dan za dnevom — menda v znak spoštovanja — moralne brce. Sicer se pa gospodje okolo klerikalnega glavnega organa in v S. L. S. še sami iz sebe norčujejo. — Gospod Trseglav bi nam menda še vedel povedati, kako se na shodih hujša ljudstvo proti učiteljskim. Zakaj je ravno njemu učiteljsko tako pri srcu, menda ni težko aganiti, ker mu je učiteljsko v sorodstvu. — Morda pa tudi, da posnema svojega bivšega šefredakterja — dr. Lampeta*. — Čut za poštenost je lep dar, kdor ga ima!

Učiteljski vestnik.

Učiteljske stanovske organizacije.

Referat s slovenskega vseučiteljskega abita, sestanka v Ljubljani 1. 1909.

Zdaj pogledimo še delokrog obeh organizacij in to, kar je vsaka teh organizacij že storila ali kar dela.

Delokrog „Slom. zv.“ obstoji iz izdajanja svojega glasila, ki nosi naslov: „Slovenski učitelj“, ki je pa obenem tudi glasilo „Katehetskega društva“ ima v vsaki številki tudi več nego polovico katehetskih stvari. Drugič izdaja to učiteljsko tudi mladinski list „Vrtec“ s priloženo „Angeljkom“, katerega urednik je zopet katehet. Tako sem končal z današnjim delom „Slom. zveze“, mogoče — ako bom imel še kdaj priliko o njej govoriti — lahko kaj več podam iz nje delokroga. — Sedaj še delokrog „Zaveze avstr. jug. učit. društev“.

Zaveza izdaja svoj šolsko-politiški list — tednik „Učiteljski Tovariš“, ki ima kolikor-toliko tudi političnega vpliva na slovensko javnost in bije boj za stanovske in politične interese učitelstva vseh kronovin Slovencev in je najstarejši sedanji slovenski list. Izdaja svoj pedagoško-znanstveni list „Popotnik“, ki ima nalogo skrbeti za povzdigo učitelstva in z njim šolstva na pedagoškem in znanstvenem polju. Izdaja svoj mladinski list „Zvonček“, ki skrbi za čtivo in duševno hrano šoloobiskujočih otrok. „Našo bodočnost“, list za šoli odraslo mladino, ki naj bi izpopolnjeval znanje in gojil nadaljno izobrazbo onih, ki izstopijo iz ljudske šole. Zaman bi bil ves trud v ljudski šoli, zaman vsi upi v bodočnost našega naroda, ako se ne izobrazuje otrok, ki izstopijo iz ljudske šole, še nadalje, ako se duševno in čustveno popolnoma zanemarijo.

Zaveza izdaja svoj list „Domače ognjišče“, ki je namenjen v prvi vrsti staršem, kmetskemu ljudstvu in delavstvu. List se trudi, da pouči naše ljudstvo v prvi vrsti o napakah v higieni in v vzgojevalnem oziru. Zaseduje v prvi vrsti vzgojevalne, posebno domače-vzgojevalne smotre.

* Dr. Lampe še sedaj ni prekal onega, kar je govoril o dveh naših tovariših na shodu v Vodmatu v Ljubljani, akoprav smo mu dokazali, da ni bilo tako, kakor je pripovedoval ljudem.

„Zaveza“ je ustanovila ali posredovala tudi pri ustanovitvi drugih podjetij, društev, oziroma zadrug.

V Gorici v tiskarni Gabrščekovi izhaja „Knjižnica za mladino“, ki izda vsako leto nekaj knjig za mladino.

„Zaveza“ sama pa izdaja pod naslovom „Mladinska knjižnica“ mladinske spise, ki so pri tekmovalnosti nagrajeni.

Dalje je ustanovila „Šolski muzej“, ki je za sedaj provizorično nastanjen na Ljubljanskem Gradu in ima že jako lepe zbirke raznih šolskih stvari. Mestna občina ljubljanska se je zavezala, da preskrbi temu zavodu tudi primerno stanovanje. Važen bi bil ta muzej tudi z ozirom na povzdigo narodnega šolstva, da se tudi tu odecipimo od vpliva tujih učil in si preskrbimo takih, ki odgovarjajo našemu narodnemu duhu in življenju.

„Zaveza“ je ustanovila tudi društvo „Jubilejska samopomoč“, pri katerem se lahko zavaruje vsak učitelj za življenje. Ob smrti družbenika pa plača društvo njega dedičem tolikokrat po 2 K, kolikor družbenikov je; torej čimveč družbenikov, temveč dobi vsakdo.

„Zaveza“ je ustanovila tudi svojo tiskarno, in sicer „Učit. tiskarno v Ljubljani“. V njej se tiskajo vsi listi „Zaveze“, knjige „Šolske Maticice“, vse šolske tiskovine in izvršuje tudi druga tiskarska dela.

Ima svojo „Hranilnico in posojilnico učiteljskega konvikta v Ljubljani“. Nje deleži so po 50 K in se plačujejo v mesečnih obrokih po 2 K. Posojila se dajejo na odplačevanje — amortizacijo — mesečno.

Velikega pomena za bodočnost učiteljskega, oziroma za učiteljske otroke je „Društvo za zgradbo učit. konvikta“, ki ima sedaj 80.000 K imetja. O tem bo potreba še posebej o priliki izpregovoriti.

Društvo „Narodna šola“ v Ljubljani podpira šolstvo s tem, da preskrbuje samoučila brezplačno ali pa po znižanih cenah.

„Društvo v pomoč učiteljem, njihovim vdovam in sirotam na Kranjskem“ s sedežem v Ljubljani plačuje vdovam družbenikov po 200 K letne pokojnine do smrti, sirotam po očetu in materi po 200 K vzgojnine in sirotam po očetu 60 K. Imetje tega društva znaša 127.767 K 78 h.

Dalje ima „Zaveza“ tudi v svojem okrilju deželna učiteljska društva, ki so:

„Deželno slov. učit. društvo v Ljubljani“, ki zastopa koristi učitelstva na Kranjskem.

„Deželno učiteljsko društvo za Goriško in Gradišansko“, ki zastopa skupne interese slov. in laškega učiteljskega društva.

„Zveza slovenskih štajarskih učiteljev in učiteljic“, ki zastopa koristi spodnještajarskega slovenskega učiteljskega društva.

Po prizadevanju „Zaveze“ se je ustanovila tudi „Slov. Sol. Matica“, ki izdaja vsako leto več pedagoško-znanstvenih učnih in pomožnih knjig. Letnina znaša le bore 4 K, za učiteljske 2 K na leto, za 5 knjig.

Podal sem vam sedaj površno delokrog obeh „Zvez“. Primerjajte njih obseg, njih delovanje, v koliko katera odgovarja duhu današnjega časa in s pomočjo dela katere bi se dalo slovensko učiteljsko bolj reorganizirati! Jaz se odrekam vsaki sodbi.

Podal sem bistvo in delokrog obeh glavnih slov. uč. org. Glede bistva, to je načel, sem vam podal svoje subjektivno mnenje, glede delokroga pa samo gola dejstva — fakta. Sodbo naj si potem premišljevanja vsakdo napravi sam.

Preden se še lotim od učiteljskih organizacij, ne smem prezeti, da imamo pri nas tudi žensko učiteljsko organizacijo, in sicer „Društvo slovenskih učiteljic“, ki se poteza posebno za izboljšanje stanja slovenskih učiteljic. To društvo šteje 144 članic in ima okroglo 1400 K imetja.

Da se stori tudi tu korak naprej, je naloga mlajših, zavednejših učiteljic.

Potreba je pa konstatirati, da so učiteljice že sedaj tudi članice poedinih učiteljskih društev in že sedaj složno nastopajo z učitelji.

Resolucije: Učiteljski abita, zbrani na sestanku dne 1. avg. 1909. v „Mestnem Domu“ v Ljubljani.

1. so, pregledavši učiteljske organizacije, spoznali nujno potrebo, da „Zav. avstr. jugosl. uč. dr.“ itenzivneje seznanja svoj naraščaj s tečajami stanu, kakortudi organizacije same;

2. so spoznali nujno potrebo, da prične „Zav. jugosl. avstr. uč. dr.“ kar najodločnejše delovati na to, da bo stik učiteljskega učiteljskega in vseh krajev, kjer so slov. učiteljice, kar možno najtesnejši in da skrbi učiteljsko tamošnjega kraja, da se prirejajo temu dijaštvu znanstvena predavanja, da se tako izpopolni šolska izobrazba in seznanji učiteljsko z vsemi aktualnimi vprašanji življenja.

Kranjske vesti.

—r— **Ljubljanska mestna občina za šolstvo.** Letos se zgradi poslopje za III. mestno deško šolo v Prulah in pa poslopje za II. mestno dekliško šolo v Kotnikovi ulici, poleg I. mestne deške šole. Takoj ko bo dograjeno poslopje za III. mestno deško ljudsko šolo, se bo otvorila za kolodvorski okraj IV. mestna deška ljudska šola, združena z meščansko šolo, in pa III. mestni otroški vrtec. Poslopje mestnega dekliškega liceja se podaljša. Poleg pa se zgradi poslopje za internat „Mla-

dike“. Na stavbišču državne obrtne šole se že vse giblje in dela. Vsa čast ljubljanskemu občinskemu svetu in njegava vrlému načelniku, županu Ivanu Hribarju!

—r— **Solarski izlet v Postojnsko jamo** priredi učiteljski zbor prve mestne deške ljudske šole v Ljubljani z učenci četrtega in petega razreda meseca junija letos.

—r— **Izlet v Trst** priredi vodstvo trgovske gremijalne nadaljevalne šole v Ljubljani z gojenci tretjega letnika meseca junija.

—r— **Na grmski kmetijski šoli** je imenovan za strokovnega definitivnega učitelja R. Z dolšek.

—r— **Okrožni šolski nadzornik iz Finlandije** se je mudil zadnje dni meseca marca v Ljubljani ter si ogledal v spremstvu g. deželnega šolskega nadzornika Fr. Levca učiteljske, mestni dekliški licej in I. mestno deško šolo. Na vseh treh zavodih je prisostvoval tudi pouku. Izjavil se je, da na svojem potovanju po Avstriji in tudi izven Avstrije ni našel nikjer tako vzorno urejenih šol kakor v Ljubljani. Posebno pohvalno se je izrazil o uredbi I. mestne deške ljudske šole in njeni krasni zbirki učil. Zanimal se je tudi za učiteljsko organizacijo in za literarno delovanje slovenskega učiteljskega. Ni se mogel prečuditi žilavosti, pridnosti in delavnosti slovenskega naprednega učiteljskega in njegova vzorni stanovski in gospodarski organizaciji.

—r— **Toplice pri Zagorju ob Savi.** Šolarska kuhinja na šestrazredni šoli v Toplicah se je zaključila dne 18. sušca. Nje dobrodelno delovanje v preteklem letu je bilo izredno uspešno, saj je število razdeljenih porcij kosil preseglo ono prejšnjih let in naraslo na 5509. Na dan je bilo pogostenih povprečno sto otrok, za kar imajo posebne zasluge ondote učiteljice F. Jaukovičeva, M. Garbajsova in Iv. Simončičeva. Za gmotno podporo pa se je največ zahvaliti slavnemu konzumnemu društvu bratovske skladnice. — Dne 20. pret. m. se je vršil na imenovani šoli obiteljski sestanek. Tov. nadučitelj F. Kozjak je pozdravil dole starše. Potem je poljudno predaval tov. Janko Stepišnik o temi: „Posirovelost mladine“. Navzoči so z vidnim zanimanjem poslušali in končno burno zahvaljevali predavatelja. Potem so si starši ogledali krasne skiptične slike, združene s predavanjem; „Okolo zemlje“. Prihodnji obiteljski sestanek se je vršil 3. aprila na katerem je predaval tov. učitelj M. Pelko „Dobra vzgoja je sveta dolžnost staršev“.

Štajerske vesti.

—š— **Šolska veselica v Središču.** Središka šestrazrednica je priredila na velikonočni ponedeljek, dne 28. marca 1910, v šolskih prostorih šolarsko veselico, ki je uspela v moralnem in gmotnem oziru. Na vzporedju je bilo petje s spremljevanjem klavirja in 2 gledališki igrici. Z nekim ponosom in zadovoljstvom smo občudovali sigurnost in izrazitost mladih pevki in pevcev, primerno čuvstvanje v venčku „Dobro večer“ in dobro izraženo tekmovalno vna in vode za prvenstvo v dvopevu „Prepir vina in vode“. Vneti zagovorniki vina in vode so bili sicer eni in isti predstavljalci, a se je vseeno jako dobro izvajala zmaga vode nad vinom. — Istotako pohvalno moramo omeniti gledališke predstave. Središkim šolarjem je dan junaški, razumen nastop, gibčnost v besedi in kretnjah. To smo povse dobro opazili v igri „Lažniva Danica“. Da ostane velikonočni ponedeljek v hvaležnem spominu staršev šolarjev središke šole, ki je zopet javno pokazala umevanje in voljo izobrazbe za življenje, je v prvi vrsti zasluga njenega šolskega vodje, tov. nadučitelja Kosija, ki se ni zbal truda in potpežljivosti izvežbati šolarje v pevskih točkah, v svojih mičnih skladbah, potem njegovima hčerka, Eli in Marici, ki ob takih prilikah radevolje sedeta h klavirju, in tov. učitelju Muzku, ki je vodil gledališke predstave. Ljudstvo, ki mu tako vzgajate njegove hčerke in sinove, je hvaležno in še hvaležnejši so — vam šolarji sami. — Dasi ravno se je vršila veselica na velikonočni ponedeljek, ko se razkrope ljudje na vse kraje, je bila šola vendar polna inteligence in kmetskega ljudstva.

—š— **Pokrajinsko zvezo 48 podružnic nemškega „Schulvereina“** na Spod. Štajerju hočejo ustanoviti 10. apr. v Mariboru.

—š— **Nemško-avstrijska učiteljska zveza** zboruje od 18. do 20. julija v Gradcu. Nemci računajo, da se zbora udeleži do 2000 učiteljev in učiteljic.

—š— **Okrajni šolski svet celjski** je imel dne 29. marca t. l. svojo redno sejo, v kateri so se vzeli na znanje razni odloki in ukrepi deželnega šolskega sveta, tako n. pr. da je šola v St. Pavlu postala šestrazrednica, da se je učitelju Fr. Pristovski v Zalcu podelil trimesečni dopust v svrhu nadaljne izobrazbe na umetniški obrtni šoli v Ljubljani; nadalje se je dosedajni suplent na celjski okoliški šoli R. Delakorda, imenoval za prov. učitelja na tej šoli, učiteljica A. Ziegler pride pa iz Liboj v Pirešico na mesto obolevale učiteljice Ane Hrevatine; v neki sporni zadevi glede šolskega vrta se je potrebno ukrenilo; odobrilo se je več računov krajnega šolskega zaklada itd.

—š— **Šolska mladina v Gotovljah** priredi v nedeljo, dne 10. aprila, v tamošnji šoli ob pol 4. uri otroško gledališko predstavo. Predstavlja se „Rdeča kapica“. Domačini in sosedi so vlnudno vabljeni.

Tržaške vesti.

—t— **Tržaško ljudskošolsko vprašanje.** Državni poslanec dr. Ot. Ribaf je dne 16. pret. mes. govoril v državnem zboru. Dotaknil se je tudi tržaškega ljudskošolskega vprašanja. Dejal je: Prigovarjalo mi se bo — pričakujem tega v dejanskem popravku — da naše zahteve po ljudskih šolah niso utemeljene in da je celo upravno sodišče razsodilo proti nam. Dali je naša zahteva utemeljena v dejanskih okoliščinah, tega nočem danes dokazovati, ker sem o tem že govoril in je to tudi posl. Spinič dokazal jako natančno in podrobno. A ker se vedno sklicujejo na razsodbo upravnega sodišča se dovoljujem tu na kratko omeniti odločbo. Odločba je datirana z dne 7. oktobra 1904., št. 10.471. Na našo pritožbo proti odločbi, s katero je bila odbita naša zahteva po slovenski ljudski šoli v Trstu, je upravno sodišče odločilo: „Izpodbijani odlok se razveljavlja, ker je v zakon ne utemeljen“. To je odločba, na katero, se gospodje sklicujejo proti nam; torej odločba, s katero je bil razveljavljen ministerialni odlok, ki je odbil našo zahtevo! To da je za nas neugodna odločba! In kaj pravi utemeljevanje? (Čita): „Določeno je in ne da se oporekati, da k slovenski narodnosti priznavajoči se pritožniki imajo po petletni poprečnici več nego 40 šoloobveznih otrok.“ — Moram tu omeniti, da ni le par več nego 40, ampak 1200 šoloobveznih otrok. (Čuje!) Dalje je rečeno (čita): „Dalje je določeno in od zastopnikov pritožiteljev posebno v komisijskih zapisnikih od 16. in 18. februarja 1894. izrečno priznано, da je od katere-sibodi točke mesta do ene slovenskih šol manj nego 4 kilometre.“ — To je točka, na katero se gospodje sklicujejo. (Medklci.) Saj bom govoril o tem. Ravno glede te točke je pravno sodišče v svoji odločbi priznalo, da ni veljavna. (Medklci.) Ko bi bili gospodje le par trenutkov čakali, bi bili takoj dobili odgovor na svoje opazke. Tu je rečeno (čita): „Ni pa zadostno določena okolnost, na katero se sklicujejo pritožitelji, dala je njihovim otrokom tudi dejanski možno obiskavati one manj nego štiri kilometre oddaljene slovenske šole, kar je za presojanje po § 59. državnega ljudskošolskega zakona važno v toliko, da bi v slučaju dejanske nemogućnosti obiskavanja take bližnje šole bili dotični otroci morda prisiljeni obiskovati šolo svoje narodnosti, ki je oddaljena več nego štiri kilometre, in sicer v dveh smereh, naglašanih od pritožiteljev toliko v administrativnem postopanju, kolikor v tusodni pritožbi: a) ali je v vprašanih šolah z ozirom na število v dotičnih šolskih okoliših vsolanih otrok še prostora, oziroma če bi ga bilo možno pripraviti, tudi za sprejetje onih otrok, ki prihajajo tu v poštev, a stanujejo v mestu — prosim, gospod kolega Pitacco, da vzamete to na znanje — in b) če morda posebne lokalne razmere znatno otežujejo dohod k tem šolam.“ — Kar se tiče prve točke, mi mora kolega Pitacco potrditi, da so najbližje šole tržaške okolice tako prenapolnjene, da v istih nimajo prostora niti otroci dotičnih vasi (Čuje! Čuje!) tako, da je začel magistrat, oziroma mestni svet v Trstu razmišljati, kako bi se dalo od pomoči temu pomanjkanju prostora, da bo treba graditi nove ali pa razširiti obstoječe slovenske šole v okolici. To je komisijsko ugotovljeno in to zna prav dobro tudi tržaški mestni svet, sicer bi se ne spuščal v troške za nove šole. Kar se tiče druge točke, je škoda o tem izgubljati besede. Da otroci z dežele hodijo v mesta v šolo, to se vidi povsod na svetu, a da bi mestni otroci iz tako znamenite mestne občine hodili preko vsega mesta v okolico, v vasi, v šolo, to morejo zahtevati le taki Italijani, ki niso vredni italijanske kulture. (Živahno odobravanje.)

—t— **Nemške obrtne učence** hočejo začeti spravljati v Trst tamošnji Nemci, ker mislijo, da bi kot poznejši samostojni rokodelci lahko izbornu uspevali in tvorili zanesljivo nemško ljudstvo. Listi zatrjujejo, da bi lahko tekmovali z Italijani in Slovani.

Goriške vesti.

—g— **Povišanje v službi.** Učitelj na pripravnični državne realke v Gorici, Vinko Dittrich, je pomaknjen v osmi činovni razred.

—g— **Zrelostni izpiti na ženskem učiteljskem v Gorici** se prične 2. maja ob 8. uri zjutraj. Izpiti usposobljenosti za meščanske in ljudske šole se prične 9. maja ob 8. uri zjutraj. Tem slede izpiti za ženska ročna dela ter za otroška zavetišča. Prošnje na ravnateljstvo do 15. aprila t. l.

—g— **Učiteljska vest.** Za provizoričnega vadiškega učitelja na goriški c. kr. vadišnici je imenovan tov. V o n k, dosedaj podučitelj na slovenski vadišnici v Kopru.

—g— **Furlanski akademiki** so na velikonočni ponedeljek protestirali v Gorici proti slovenskemu učiteljskem v Gorici in so zahtevali, naj se premesti v kak slovenski kraj. Istočasno so sprejeli sklep, ki zahteva popolno laško vseučilišče.

na njegove besede, izgovorjene na manifestaciji v Brnu in ga prosila, da vloži v svoje poročilo tudi zahtevo učiteljstva glede enakosti z drž. uradniki zadnjih štirih razredov. Deputacija je govorila tudi z nekaterimi drugimi člani proračunskega in šolskega odseka, tako s poslancem Lisým, Chocem, Maštálko, Valouškom in Drtino. Za gotovo se je obljubilo, da se ti poslanci za nas zavzamejo i v proračunskem odseku, in plenarni seji; seveda niso mogli obljubiti z gotovostjo, da se tudi nam kaj ugodi. Poslanec Valoušek se je izrekel, da je pripravljen glasovati za našo ureditev, če bi prišlo do tega, da prevzame država 50 % šolskih stroškov. Poslanec Lisý se priglasi k besedi pri proračunski debati v plenarni seji in se po možnosti zavzame za našo stvar.

Od današnje akcije si sicer ne obetamo končnega uspeha, vendar pa pogosta kapljica izdolbe tudi kamen. Danes smo si gotovi tega da se priznava na merodajnih mestih naše zahteve za dostojne in opravilne; odtod do izpolnitve je seveda še dolga pot, ali imamo opravilne nade, da nam jesen prinese lepše uspehe.

Za informacije slov. deželnim učiteljskim organizacijam in okrajnim učiteljskim društvom pridajamo seznamek članov proračunskega in šolskega odseka poslanske zbornice.

Proračunski odsek: Adler, Battaglia, Baumgartner, Beer, Chiari, Choc, Conci, Diamand, Ellenbogen, Fuchs Vikt., Glabinski, Górski, Gruber Rud., Herzmansky, Kolischer, Korošec, Kotlař, Kozłowski, Kramar, Malik, Marechl, Maštálka, Mayer, Morsey, Němec, Okuněvskyj, Onciul, Pacher, Pergelt, Pittoni, Ploj, Prochazka, Prokeš, Rolsberg, Romanezuk, Schmied, Schraffl, Seitz, Staněk, Staniszewski, Stapinski, Steinwender, Sylwester, Šilinger, Šrámek, Tomschik, Tresić, Walcher, Wasilkó, Wittek, Wolf, Žitnik.

Šolski odsek: Avancini, Baechlé, Bendel, Bernkopf, Ceglinski, Daszynski, Dnistrianskyj, Drexel, Drtina, Gentili, German, Gessmann, Glöckel, Grafenauer, Gruber Jos., Hajn, Hoek, Hoffmann P., Holzhammer, Hribar, Hudec, Jaklič, Kadláč, Kasper, Kemetter, Kolessa, Krennwallner, Lössl, Londzin, Mayr M., Metelka, Miklas, Morsey, Pernerstorfer, Petelenz, Primavesi, Roller, Rolsberg, Schmid, Seitz, Simionovici, Spinčić, Stapinski, Starzynski, Tomaszewski, Tomášek, Valoušek, Velich, Zahradnik, Zeiner, Žygulinski.

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodonošno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani, registrirana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do konca marca K 88.515.02.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v poštinih znakah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Uradne ure: Vsak četrtek od 1/2. — 1/3. popoldne in vsako soboto od 6. — 7. zvečer.

Amanat je podprl glavo in se globoko zamislil ter povedel s seboj tudi mene, še mladega in nekega prebivalca tostranih poljan.

Zora vstaja!

Tvoj

Afron.

XII.

Šel sem za Amanatom ni čutil sem, kako me je prevzela njegova misel, in preletela sva vse veke večne sedanjosti. V tej vekoviti sedanjosti pa so vstajale pred menoj žive priče življenja.

„Amanat, kje sva sedaj, kam letiva?“ ga vprašam strahoma. „Nahajava se v najnižjih sferah, v deželi pokore“, odgovori Amanat. Vstajala so dejanja za dejanji.

Iz polumraka, so vstajali in prihajali tropi zmučenih bitij. Z obraza se jim je brala nevednost in brezbržnost. Šli so mimo naju in se izgubljali v mračni daljavi. Za njimi in pred njimi se je vlekla gosta megla zemeljskih skrbi, nad njimi pa je kot temen oblak ležala mora duševnega siromaštva.

„Kam tava ta trop trpinov?“ vprašam učenika. On mi odgovori: „Tja v dalje časa, odkoder jim končno“ zasije žarek večnega usmiljenja.“

Vrstil se je trop za tropom, prepevaje nabožne pesmi, s knjigami in svečami v rokah,

Boj idealizmu!

O notranji in vnanji politiki učiteljstva smo že pisali. Začrtali smo smeri, orisali gibanja, a nismo se še natančneje pečali s svojimi vrstami, ki so vendar pogoj uspešnemu stanovsko-šolskemu in narodno-politiškemu boju, ki ga mora izvajati naša organizacija.

V prvi vrsti se hočemo pečati z njimi, ki se skoro niso pospeli z onega ozkega temelja, ki nanj dandanes postavljajo učiteljstvo naša hlapčevska vzgajališča, t. j. učiteljišča, in so popolnoma uverjeni, da je njih moralna življenska dolžnost, podrediti svoje interese in koristi v prid interesom vsakogar, da je njih dolžnost, žrtvovati tudi lastno eksistenco v dobro vsakomur in se pustiti povsod izkoristiti. To so naši visokoleteči tovariši, ki so pa zaradi vsega tega največji trpini — idealisti. Idealizem je pač lepa lastnost — na svojem mestu! V prvi vrsti sodi idealizem v šolo, ker je za delo v šoli neobhodno potreben.

Če pa prenašamo mi svoj šolski idealizem v politički boj, če smo pa tudi idealisti, da neprenehoma svoje zahteve in koristi odklanjamo ali jih vsaj začasno postavljamo v ozadje, in vse to le v interesu drugih stanov ali političkih strank, potem nam ta idealizem škoduje, škoduje dobri stvari, in bi lahko nazvali te vrste političke idealiste — političke otroke. Ta idealizem nam odločno škoduje, in toliko časa ne priborimo svojemu stanu političkega ugleda, dokler bomo gojili tako idealno politiko, kakršno smo gojili do dandanes. Interesi učiteljstva in šolstva so prvi, v znamenju katerih se organizujemo, zato nam je v prvi vrsti zastopati njih korist in gojiti v prvi vrsti tudi strogo stanovsko-šolsko politiko. In koliko političkih otrok imamo še v svoji sredi, ki se preradi dajo zaradi tega svojega idealnega nagnenja brez vsekake samovolje podrežati političkim blestečim frazam in spletkam, pri čemer se na škodo učiteljstva okorišajo političke stranke.

Pač je neobhodno potreben idealizem, če gre za kulturni napredek človeštva ali naroda! Toda kdor se hoče uspešno boriti za vse to, je tudi idealistu potreba trdne podlage, eksistence, in nihče mu je ne da v politiki, če si je ni prejšam zasigural. V tem oziru ima učiteljstvo bridke izkušnje. Če nam manjkajo prvi pogoji v boju za naše „narodne ideale“, če nam vsega primanjkuje na lastni eksistenci, dotlej nam ni pričakovati izdatnih uspehov.

In le z odločno, trdno in stvarno opozicijo silahko zasiguramo od političkih strank zagotovilo izboljšanja eksistence, nikdar pa ne s podrepanjem in strankarskim idealizmom. Brez predhodkov in brez idealizma moramo započeti svoj politički boj!

Dovolj časa je upalo in čakalo učiteljstvo, da rešijo njega gmotno vprašanje kot nepolitiško vprašanje. Politiške stranke ga pa hočejo

rešiti in ga rešujejo kot političko vprašanje, zato mora biti učiteljstvo tudi pripravljeno, da ga reši v najskrajnejšem boju zopet samo — kot političko, in sicer kot narodno kulturno-politiško vprašanje. Dovolj je bridkih prevar: Pripravljeni moramo biti na najskrajnejši boj, na najskrajnejši odpor in na najhujše udarce. Če nas bodo morebiti topli z „narodnimi izdajicami“, nas to ne bo smelo strašiti. Zavladalo bo sicer hipno nazadovanje, toda verujte, ko doženemo svoj smoter — bo s podvojeno silo in z rastočo močjo vse zopet lahko napredovalo in tudi trikrat toliko bomo lahko potem delali kakor sedaj!

Opozicije, močne, stvarne, organizovane opozicije na obeh jako perečih poljih nam je treba na mah! Hipna dekadenca ne bo škodovala končni stvari. Potreba nam bo najbrezboljšnjega postopanja v naši sredini, a najpremišljenejših in preudarnih korakov v naših obmejnih krajih. Le-tu je še steza, ki nam je po nji v najskrajnejšem položaju priti do smotrov; če nam uničijo to, so uničili nas in so uničili narod; če pa mi pahnemo v sredini svoj narodni idealizem začasno od sebe, smo s tem odpomogli sebi in rešili potem tudi izdatneje narod.

Dokler moramo pa na dan do 6 ur bivati v pokvarjenem, zaprašenem zraku; dokler moramo poučevati na dan 60, 80 do 150 otrok v več oddelkih in poleg tega še v pre mnogih slučajih zanemarjenih, slabo hranjenih, izdelanih otrok, ki so malo dovzetni za pouk; dokler moramo napenjati svoja pljuča in svoj glas, dokler ne postanemo hripavi in končno ne onemoremo; dokler napenjamo svoje živce do skrajnosti, da se ne pričnemo tresti po vsem životu; dokler imamo potem doma še sklade zvezkov popravljati; dokler imamo potem še privatne ure opravljati, da ne pogine družina „po očetovi krivdi“ gladi; dokler potem zaradi primanjkanja denarja in časa ne moremo zasledovati niti najaktualnejšega napredka bodisi na kateremkoli polju; dokler končno še pri vsem tem nimamo kaj poštenega jesti; dokler potem pod disciplinarno kaznijo učitelj niti svojega mnenja ne sme izraziti — toliko časa učitelja ne moremo smatrati enakopravnim človekom med ljudmi, temveč je izžemana raja, ki naj od nje narod ne pričakuje rešitve in opore, temveč z njegovim poginom tudi svoj pogin.

Neobhodno nam je potrebno, da si lastne predpogoje zagotovimo, ne pa idealno fantazirati o kulturnem človeškem in narodnem delu. Politiške stranke — brez izjeme — nimajo za učiteljstvo ničesar! Sami si moramo priboriti vse in sami bomo morali zbrati poslednje, že napol ubite moči, da se zase napotimo v politički boj.

Predpogoji in sredstva nam od naših političkih strank ne bodo dana in tudi ne pripoznana — le z najodločnejšim bojem lahko dosežemo svoje smotre. Politiške stranke nam bodo pa vedno pripoznavale le to, kar bo tudi v njih korist ali kar bi nam pri politički kup-

čiji morale dati kompromisno v zameno, katerih kompromisov pa učiteljstvo do sedaj le zaradi svojega idealizma in nediplomatstva, to moramo priznati, ni sklepalo. Nadalje bi nam dale le ono, kar bi jim s silo in močjo iztrgali.

Toda ti glasi niso glasi obupa in čakanja na konec, temveč so opomini, da nam je kreniti na povsem drugo pot nego smo dosedaj hodili, da se nam je pripraviti drugače, da žrtve nikjer niso izvzete.

Pravico in dolžnost imamo zahtevati, [da se naše zahteve prve realizujejo. Idealisti naj ne obupujejo in naj ne hodijo s frazo: prvo je narod in potem mi! Še enkrat jim veljaj bojni klic za središče, in to v popolnem, neizpremenljivem prepričanju: **Naše zahteve so prve, ki jih moramo uresničiti, to je naš ideal, in ni ga za sedaj za nas višjega!** — Če se naše zahteve uresničijo, je učiteljstvu najprej pomagano. Mi dobimo to, česar danes nimamo: moč in čas, in lahko se bomo posvetili potem z izdatno močjo narodnemu in šolskemu delu, ker se nam ne bo treba bati vsak hip pogina. Potem bomo šele lahko odločno in trdno nastopali za svoje ideale!

Zgeniti bo treba najširšo javnost in obrniti z najrazličnejšimi sredstvi vso pozornost javnosti nase! Zato bodite pripravljeni!

Svetozor.

Učiteljska bolniška blagajna.

(Načrt pravil.)

I. Ime in sedež društva.

§ 1. Društvo se imenuje Učiteljska bolniška blagajna slovenskih in hrvaško-istrskih učiteljev, učiteljic in učiteljskih sprog po Kranjskem, Štajerskem, Primorskem in Koroškem.

Svoj sedež ima v Ljubljani.

II. Namen društva.

§ 2. Društvo ima namen, podpirati obolele učitelje, učiteljice in učiteljske soproge.

III. Sredstva v dosego tega namena.

§ 3. Sredstva v dosego tega namena so:

- vplačila pokroviteljev;
- vplačila pravih članov;
- vplačila podpornih članov;
- darovi in volila (zapuščine).

IV. Člani društva.

§ 4. Člani društva so:

- pokrovitelji;
- pravi;
- podporni;
- častni.

§ 5. Pokrovitelj more postati vsakdo kakršnegakoli stanu, vsako učiteljsko društvo, vsaka občina in vsak denarni zavod ako plača društvu 200 kron enkratavselej ali pa po obrokih.

a drhal, žejna ljudske krvi, je drvela po daljah v nočno globino.

Na obrežju krvavega potoka pa je pral svoj plašč tiran, ki ga je ravnokar oškropila kri nedolžnih, padlih v boju pod krvnikovim mečem. Čimbolj je pral svoj plašč, tembolj je bil krvav, saj ga je pral v mlakuži še tople krvi. Kraj mlakuže je stal napis:

„Boj vseh proti vsem!“

Izgubil se je prizor, in nastala so nova dejanja. Nad razrušenimi razvalinami, ki jih je časovni zob razdejal, so sprhutali netopirji in začuvikale nočne ptice.

Iz vlažne kleti se je pritihtopil skopuh. Iskaje po vseh kotih zemeljski zaklad, ki mu ga je odnesel neznanec, je plašil soprebi-valce.

Krčevito stiska svoje prste, na trpeči in v sto brazd razorani obraz pa mu teče znoj skopušta, a temna senca oderušta mu zakriva vpogled v njegova brezsrčna dela.

Izza voglov pa so se vlačili v človeški obliki pisani močerad, prožeti z meseno strastjo. Po nizkih, temnih zakotjih so jim polagale hčere mesenega uživanja svojo nagoto na žrtvenik sramote. Brez utuhe se jim je zajedala strast v telo kakor črv v gnilo meso. Iz dežele obupa pa so odmevali in se razlegali po teh beznicah proseči klici samomorilcev. Iz teme so prežali kakor črne oči črnih leopardov krvoželjni razbojniški pogledi v bliskavo vzharno noč...

Izpreletela me je ledena zona ob teh pogledih, in zaprosil sem Amanata: „Učenik, dovolj je teh prizorov, ne vzdržim njih vtiskov več. Bojim se, da ne omagam. Prosim Te, povedi me nznaj v deželo večne pomladi.“ V onem trenutku sva se znašla zopet pod gigant-sko palmo.

Ko sem se nekoliko oddahnil, sem vprašal Amanata: „Amanat, povej mi, sem li zrl v zemeljskih sferah, kakor imenuješ deželo pokore, resnici v obraz ali so bile to le sanje?“ — Amanat odgovori: „To niso bile sanje, ampak resnica. Kar si videl, je bilo življenje, ki se je doigralo na zemeljski površini in kar je uvekovučeno v knjigi prirode. Listaj po tej knjigi in uravnaj svoje žitje, da poleti Tvoj duh še dalje v dalje večne ljubavi. Vedi, da se človek prebudi v tostranem svetu tak, kakršnega se je ustvaril s svojim delom in s svojimi dejanji, ali v popolnost ali v propalost. — Kar si videl, je zapadlo zakonu večne Pravice. Kdor z nedeljem onečasti sebe, postane nevreden sebe, zakaj postal je nestvor, ki tava po mlakužah zemeljskih strasti in živalskih nagonov še nadalje to stran groba.“

Zamislil sem se v knjigo življenja in čutil sem, kako je vstajalo v meni spoznanje večne Resnice. Po sinjih goricah so iz stolpov belih cerkvá zapeli zvonovi jutranji pozdrav: „Mir Vam bodi!“ To Ti želi tudi

Tvoj

Afron.

(Dalje.)

Ozirajte se na tvrdke, ki objavljajo svoje oglase v Učiteljskem Tovarišu.

Priporočamo našim gospodinjam pravi :FRANCKOV: kavni pridatek z tovarniško znamko :kavni mlinček: iz zagrebške tovarne.

sl zaga II, Y 1161, 12:9 II. V.

Naš denarni zavod.

(15) 12-4

Geslo: Kar plodono naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Vplačuje in izplačuje se vsak četrtek od 11.—12. ure dopoldne in vsako soboto od 5.—7. ure zvečer ali pa vsak dan potem pošte nakaznice ali o. kr. poštne hranilnice (čekovni račun št. 866.312). Za drugače storjena vplačila zadruga ni odgovorna.

Sprejem hranilnih vlog po 5%, oddaja posojil na osebni kredit po določenih rokih vračevanja (glej spodaj) proti zadostni varnosti. Za tako velja: vsaj eden dober porok in plačnik, zastava premičnin, zemljišče in vknjiženih terjatev, predznanba na plačo ali penzijo. Tudi prošnjam za posojila brezplačno proti vpošiljavi 20 h v poštah znamkah za frankaturo. Tudi prošnjam za posojila naj se priloži poštna znamka za 20 h za dopošiljatev rešitve.

Vsakih 100 K posojila (dva pasivna deleža) se vrača po načinu:

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z
12	18	24	30	36	42	48	54	60	66	72	78	84	90	96	102	108	114	120	126	132	138	144	150	156	162
17	23	29	35	41	47	53	59	65	71	77	83	89	95	101	107	113	119	125	131	137	143	149	155	161	167
23	29	35	41	47	53	59	65	71	77	83	89	95	101	107	113	119	125	131	137	143	149	155	161	167	173
30	36	42	48	54	60	66	72	78	84	90	96	102	108	114	120	126	132	138	144	150	156	162	168	174	180
37	43	49	55	61	67	73	79	85	91	97	103	109	115	121	127	133	139	145	151	157	163	169	175	181	187
45	51	57	63	69	75	81	87	93	99	105	111	117	123	129	135	141	147	153	159	165	171	177	183	189	195
53	59	65	71	77	83	89	95	101	107	113	119	125	131	137	143	149	155	161	167	173	179	185	191	197	203
61	67	73	79	85	91	97	103	109	115	121	127	133	139	145	151	157	163	169	175	181	187	193	199	205	211
69	75	81	87	93	99	105	111	117	123	129	135	141	147	153	159	165	171	177	183	189	195	201	207	213	219
77	83	89	95	101	107	113	119	125	131	137	143	149	155	161	167	173	179	185	191	197	203	209	215	221	227
85	91	97	103	109	115	121	127	133	139	145	151	157	163	169	175	181	187	193	199	205	211	217	223	229	235

Zadružni lokal je v Ljubljani, Gradišče št. 4., I. nadstr.

Kri!
Moč!
Zdravje!

dobe, ohranijo dotični, ki namesto kave, čaja, kakao, sladne kave, Puro, Somatose, Sanatogena, redilnih soli, mesnih izvlečkov, juhinih začimb, otroških mok itd. — pijejo Sladin. Pri tem si prihranijo mnogo denarja pri gospodinjstvu, kakor tudi na sladkorju in mleku. Ta vesela in gospodarsko velevažna vest oznanja še sledeče: Vsem, ki se čutijo slabe in bolehe in hočejo okrepiti svoje telo, doječim materam, dojkam in dojenčkom, ki se ne hranijo z materinim mlekom, priporočamo Sladin, to je dr. pl. Trnkóczy-ja sladni čaj. En zavoj, 1/4 kg vsebine, velja 50 v, se dobi povsod. Po pošti najmanj 5 zavojev iz glavne zaloge lekarnarja pl. Trnkóczy-ja v Ljubljani, Kranjsko. Sladin je najbolj prirodno redilno živilo. Prekaša na dobroti in ceni vsa druga tovarniško izdelana redilna živila. 12-4 Na tisoče zahvalnih pisem potrjuje to.

Slovenska Šolska Matica

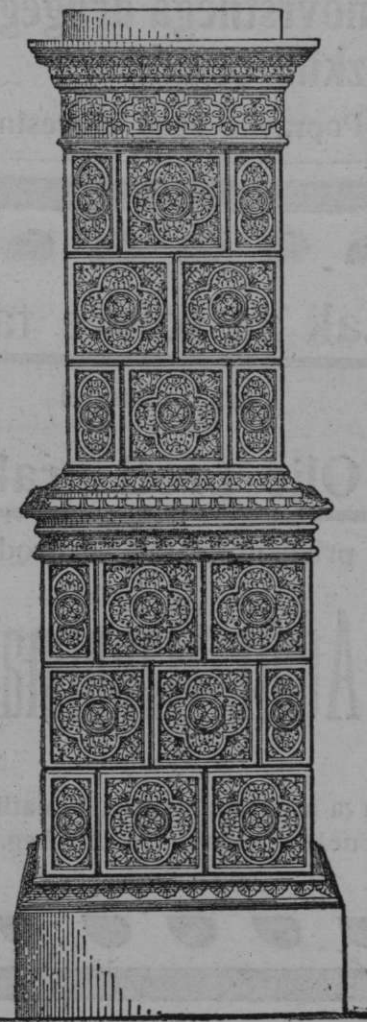
ima v svoji zalogi razen razprodanih „Letopisov“, I., II. in III. zv. — še vse do zdaj izišle knjige ter oddaja stalnim članom tudi prejšnje celotne letnike za navadno letnino 4 K; posamezne prejšnje knjige (snopiče itd.) dobivajo člani in učiteljskišniki za polovico prodajalne cene. Nečlani pa plačajo za posamezne prejšnje knjige določeno prodajalno ceno, ki je razvidna v „Pedagoškem Letopisu“.

Posebej je izdala in založila Slovenska Šolska Matica:

1. A. Črnivec: Navodilo k I. zvezku „Računice za obče ljudske šole“. Cena 1 K.
2. Spominski list za učence in učenke, ki dobe Odpustnico. Cena 12 vin.
3. Kren-Bajželj: Javen telovadni nastop. Cena 60 vin.
4. Trunk-Dimnik: Staršem šolske mladine. Cena 2 vin.

Letnina za Slovensko Šolsko Matico znaša 4 K in se plača meseca januarja vsakega leta. 4-2

Največja in najstarejša tovarna

lončenih pečij in lončenih izdelkov

A. Drelse Ljubljana

Priporoča se slavnemu občinstvu in cenjenemu učitelstvu v naročilo na

štedilna ognjišča in peči

preprosto in najfinije izvršene v poljubnih modernih barvah in vzorcih kar najbolj strokovnjaški, zanesljivo in trpežno po najnižjih cenah. Župniščem, samostanom in šolam znaten popust. — Mnogokrat odlikovan. — Ilustrovani ceniki so na razpolago. 46-8

Marija Tičar

Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 26

priporoča slavnemu učitelstvu in pisarniškim predstojništvom svojo na novo otvorenjo in bogato opremljeno trgovino s popirjem in vsemi šolskimi potrebščinami. 12-3

C. kr. priv. občna zavarovalnica

Assicurazioni Generali v Trstu

ustanovljena leta 1831.

= Jamstveni zakladi znašajo nad 366 milijonov kron. =

12-1 Poslovni izkaz zavarovalnega oddelka na življenje

	meseca marca 1910.	od januarja 1910.
Vložilo se je ponudb	1955	5789
za zavarovano vsoto	K 16,016.553 29	K 47,494.449 70
Izgotovljenih polic je bilo	1723	5044
za zavarovano vsoto	K 14,497.811 97	K 42,103.245 03
Naznanjene škode znašajo	K 1,452.257 80	K 2,550.089 27

Elektroradiograf „IDEAL“

= Hotel pri Maliču. Franc Jožefa cesta št. 1. Zraven glavne pošte. =

Vsak četrtek in vsako soboto od 3. do 6. ure popoldne predstave za dijake s poučnim in zabavnim vzporedom, odobrenem po slavnem mestnem magistratu in slavnih deželni vladi. (Po sklepu slavnega deželnega šolskega sveta.)

Ob sobotah od 3. do 4. ure imajo vstop samo dijakinja s spremljajočimi starši.

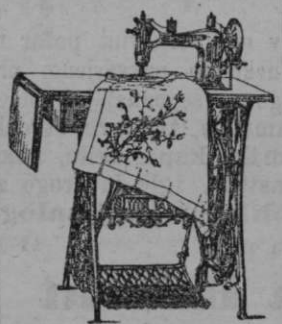
40-3

Vljudo se priporoča

Ravnateljstvo.

J. Jax

Ljubljana
Dunajska cesta

Šivalni stroji,
kolesa in
pisalni stroji.

46-3

Josipina Herrisch

Ljubljana, Židovska ulica 7

priporoča svojo bogato zalogo čevljev, gamaš in galoš po najnižji ceni. 26-1

— Zunanja naročila se točno izvršujejo. —

Spomlad 1910.

Spomlad 1910.

Blagovollite pisati po vzorce!

V. J. Havliček a bratr

v Poděbradech na Českem

izvozní dom z. l. 1887 mod. sukna in rokodelnega blaga priporoča v splošno priznani najboljše kakovosti

modno blago, sukno, ceřir.

Spomladne in letne novosti 1910.

Blago za plesne obleke, opreme za neveste damast, kanafas, Havličkovo blago, robce, brisače, namizne in kavne garniture, platno. 26-10

Vzorci franko. — Tu dobite najboljše.

1 kos Havličkovega blaga „Kvetuse“ 23 m za 16 kron.

1 kos Poděbradského Laženského blaga 23 m za 22 kron 40 vin.

1 zavoj 40 m ostankov letnih in zimskih okusno

združenih od 2-8 m za 18 K.

Franko po povzetju. Od teh ne pošiljam vzorcev.

Le pri nas vse dobro.

Modni salon
F. JUST-MASCHKE
 Ljubljana, Židovska ulica 3.
 priporočila za poletno sezijo
 bogato zalogo krasnih damskih in otroških
 klobukov, čepic, bluz in raznovrstnega drugega
 blaga po znano nizkih cenah.
 Žalni klobuki vedno v zalogi. Popravila ceno in vestno.

Popolna razprodaja!
 Ker je nastal v moji trgovini požar ter je zaraditega blago nekoliko pokvarjeno, prodajam vse v moji trgovini se nahajajoče blago, kakor: klobuke, slamnike, trakove, otroške čepice, damske športne kape, svilo, rokavice, pasove iz elastike, igle in drugo za vsako ceno, dokler je kaj zaloge.
 Obilnega obiska prosi 44-5
Minka Horvat
 Sv. Jakoba trg. Bahovčeva hiša.

Angleško skladišče oblek
O. Bernatović
 v Ljubljani, na Mestnem trgu št. 5
 prodaja zaradi
ogromne izbire konfekcije
 za dame, gospode, deklice, dečke
 52-1 in otroke
 pod vsako ceno brez konkurence.

Lak za šolske table
 črn in medel
: Olje proti prahu :
 priznано najboljšo prodaja
Adolf Hauptmann
 v Ljubljani.
 Prva kranjska tovarna oljnatih barv, firnežev, lakov in steklarskega kleja.
 Zahtevajte cenike! 52-6

Avgust Agnola
 Ljubljana, Dunajska cesta 13
 priporočila svojo bogato zalogo 52-12
 stekla, porcelana, svetilk, okvirov, šip itd.
 Tintnike za šolske klopi, kakor tudi aparate
 za fizikalne poskuse.
 Prevzema vsa v to stroko spadajoča dela.

Snažno se oblači
 vsa rodovina, ki si naroči zbirko vzorcev iz
 češke tkalnice 52-38
Marije Jirsově
 učiteljeve soproge
 v Novém Hrádku n/ Met.
 (dobaviteljica deželne osrednje zveze učiteljskih
 društev v Češkem kraljestvu).
 Dobiva se 2-8 metrov dolgih odrezkov
 cefira, kanafasa, flanele, platna, modrotiska
 itd. Zavoj 45 m za 18 K, najlepša kvaliteta
 40 m za 20 K franko, tudi polovico zavoja
 za 9, ozir. 10 K. Blago je stalnobarvno in
 močne kakovosti.
 Naročite in ostanete stalni odjemalci. **Vzorci**
blaga zastoj in franko.

Gričar & Mejač
 v Ljubljani, Prešernove ulice 9
 priporočata v veliki izbi po najnižji ceni
 obleke za gospode in dečke, površ-
 nike za gospode in dečke, obleke za
 otroke, žakete za dame, paleta za
 dame, plašče za deklice itd. itd.
 Nepremočljive pelerine iz lodna ali vel-
 blodje dlake (Kamelhaar) v vseh velikostih.
 Gg. učiteljem in učiteljicam popust za
 »Učiteljski konvikt«. 12-6

Najnižje cene.
Največji izbor.
 Preobleke. Popravila.
L. Mikuš
 tovarna dežnikov
 Ljubljana, Mestni trg.
 52-10

Kamnoseški izdelki iz marmorja za cerkvene in pohištvene oprave spominki iz marmorja, granita ali sijena, apno živo in ugašeno se dobi pri
ALOJZIJU VODNIKU
 = Ljubljana =
 = Kolodvorska =
 = ulica =
 kamenarskem mojstru

Modna in športna trgovina
P. MAGDIČ, LJUBLJANA
 Nasproti glavne pošte.
 Oddelek za gospode:
Klobuki, cilindri, slamniki, čepice.
 Srajce, spodnje hlače, spalne srajce, predprsniki, ovratniki, zapestnice, žepni robci, nogavice, rokavice, kravate, naramnice, podveze, dr. Jagrovo zdravstveno perilo, dežniki, dežni plašči, galoše, gamaše, odeje za potovanje, palice, ščetke za obleko, lase in zobe. Za turiste: pelerine, nahrbtnike, dokolenice, gamaše, plezalni čevlji, palice, vrvi, cepini, dereze, aluminijeve posode, termos. **Potrebščine za sankanje, tenis in lovce.** — Sokolske potrebščine.
 Modna in športna trgovina
 Svilnato blago, baržuni, pliši in ten-
 čice, čipkasto blago, čipke, vložki, svilnate
 vezenine, Jabots, fichus, damski ovratniki
 in kravate, svilnati in baržunasti trakovi,
 pozamentirja, porte, žnore, resice, krepince,
 krepki in flori za žalovanje.
Serpé iz svile in čipk.
 Oprava za novorojenčke, posteljne podloge
 in odeje za vozičke, sukanec za šivanje,
 pletenje in vezenje. Dišave, mila in ustna
 voda. Narodne vezenine, zastave, trakovi
 in znaki i. t. d. 52-11
 Perilne, volnene in svilnate
bluze
 spodnja krila iz batista, klota, listra in
 svile, hišne halje, predpasniki, vse vrste
 damskega perila, moderci, pasovi, rokavice,
 domači čevlji, galoše, nogavice, solčniki,
 dežniki, štrikane jope, čepice in gamaše za
 šport, žepni robci, kopalno perilo.
 Posebni oddelek v I. nadstropju za
damske klobuke, slamnike, oblike in
 vse nakitne predmete za klobuke, pajčolani,
kitničarija in delavnica za moderniziranje
 klobukov, žalni klobuki vedno na skladišču
 i. t. d.

Učiteljska tiskarna priporočila sledeče knjige:
 Učne načrte za Kranjsko za eno- in K
 dvorazrednice po —50
 od tri- do osemrazrednice po —60
 Načela za obči načrt ponavljalne šole —25
 Cesarstva pesem, čveteroglasna —14
 Brunet, Telovadba, najnovejša izdaja 4.—
 Adamič, Slava cesarju Francu Jožefu I. 4.—
 Besedilo k Adamičevi spevoigri —10
 Štupar, O prvinah in spojinah 1-50
 Dr. E. Bretl, Kako si ohranimo zdrave
 in trdne zobe —20
 Izvršilni predpis k dok. šol. in uč. redu 1-20
 Učit. pokojninski zakon za Kranjsko —20
Mladinski spisi:
 A. Rapé: Mladini I. 1.—
 J. Slapšak: Spisi Mišjakovega Julčka I. 1.—
 E. Gangl: Zbrani spisi za mladino I. . 1.—
 A. Rapé: Dane 1.—

Telefon št. 118. Poštna hranilnica št. 76.307.
Učiteljska tiskarna
 registrirana zadruga z omejenim jamstvom
Gradišče št. 4 Ljubljana Gradišče št. 4
 priporočila sl. krajnim šol. svetom, šol. vodstvom in učiteljstvu
uradne tiskovine iz svoje zaloge
 Ceniki se pošiljajo zastoj in franko. Tudi vse
 tiskovine za županstva ima tiskarna v zalogi.
 Tiskarna sprejema vsa v tiskarsko in lito-
 grafsko stroko spadajoča dela ter jih iz-
 vrši točno, okusno in po solidnih cenah.
 Tiskanje muzikalij in časopisov.

Učiteljska tiskarna priporočila
 sl. šol. vodstvom in gg. učiteljem
 razun vseh najnovejših tiskovin
 za ljudske in meščanske šole
 posebno:
 Razne napise na lepenki. Vse vrste
 poštne tiskovine za šolsko uporabo.
 Vse uradne in vse knjigovodstvene tisko-
 vine za obrtno-nadaljevalne šole, pri-
 rejene po strok. učit. g. H. Podkrajšku.
 Vse tiskovine za **otroške vrtce**. Razne
 mape za uradne spise, za šol. matico
 iz posameznih listov, za zbirko normalij
 itd. **Spominske liste** za dečke in de-
 klince, izdane od Slovenske šolske matice.
 Podkladke, ovojni papir, pivnik, pi-
 semski papir za šolsko uporabo.